

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фак 702);

Уређује Редакциони одбор:

Претседник: Александар Ј. Петровић

Чланови: Борислав Ст. Мрђа, Синиша Остојић, Мирко Вернер
и Јован Јојкић

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25

Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фак. бр. 702, Београд,
а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119 — Канцеларија
Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“ све рукописе, наруџбе, рекламације,
и све што се односи на лист слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд,
Војводе Драгомира 25.

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ЧЕКОВНИ РАЧУН УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ
„ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

За наредни број листа рукописе треба слати до 20 септембра

САДРЖАЈ:

	Страна
1) Ј. Јојкић: ТАКМИЧЕЊЕ ФИЛАТЕЛИСТА	273
2) С. Манжелеј: КАКО ТРЕБА СПЕЦИЈАЛИЗИРАТИ	275
3) С. Остојић: О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ (наставак)	277
4) Ал. Екеш: ДОПУНА „СПЕЦИЈАЛНОЈ ОБРАДИ ПАРТИЗАНСКЕ СЕРИЈЕ“ Инж. ВЕРНЕРА	280
5) Инж. Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ — СЛИКЕ И ПРЕТИСЦИ НА МАРКАМА	281
6) Бор. Ст. Мрђа: СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ (наставак)	284
7) Инж. Р. Петровић: ПОМОЋНА СРЕДСТВА У ФИЛАТЕЛИЈИ	287
8) Б. Мрђа: ВИСИНА НАКЛАДА НАШИХ ИЗДАЊА ЗА ЗОНУ Б — С. Т. Т.	288
9) И. Харашлић: ЗА ЗДРАВУ И КОРИСНУ ФИЛАТЕЛИСТИЧКУ ДЈЕЛАТНОСТ ОМЛАДИНЕ	290
10) Инж. Ал. Ј. Петровић: ЈУБИЛАРНА ГОДИНА ЗА ПРЕНОС ПОШТЕ ВАЗДУШНИМ ПУТЕМ	292
11) А. Секељ: ЗА ПОБОЉШАЊЕ ДОМАЋЕГ КАТАЛОГА	293
12) Е. Архангелски: НОВИ КАТАЛОГ ВАЗДУШНЕ ПОШТЕ »SANABRIA 1950«	295
13) Д. Б. Спајић: КОНТРОЛНЕ МАРКЕ ЗА НОВАЦ	296
14) НАШЕ МАРКЕ	297
15) НАШЕ ЦЕЛИНЕ	298
16) НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ	299
17) ФАЛСИФИКАТИ	300
18) ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ	300
19) ПРАВИЛА НА ФИЛАТЕЛИСТИЧКИОТ СОЈУЗ НА Н. Р. МАКЕДОНИЈА	301
20) ФИЛАТЕЛИСТИЧКЕ ПРИРЕДБЕ	304
21) ПОШИЉКЕ СА ТАКСЕНИМ МАРКАМА НЕ ПОДЛЕЖУ КОНТРОЛИ	304
22) НАШИМ ПРЕТПЛАТНИЦИМА	
23) ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЧАСОПИСА	
24) РАЗМЕНА МАРКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА	

ЦЕНА ОВОГ БРОЈА ДИНАРА 15.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

Такмичење филателиста

Данас написати неколико речи о такмичењу је један прилично тежак задатак. Не тежак зато, што за извршење тог задатка треба да тражим податке и литературу по старим архивама и библиотекама, него је тежак зато, што литературе и примера, односно података о такмичењу има свакодневно у нашој дневној штампи толико много и приступачних сваком, који хоће да пише о такмичењу, да је тешко изабрати међу најбољим најбоље ради описивања у овако кратком и малом простору с којим располаже наш лист.

Пре него што се будем осврнуо на конкретне примере такмичења код нас, хтео бих објаснити шта је то социјалистичко такмичење, у чему се састоји и каква је разлика између социјалистичког такмичења и капиталистичке конкуренције.

Социјалистичко такмичење је у ствари комунистички метод изградње социјализма на основу максималне активности милионских маса трудбеника. Такмичење је у ствари она полупа помоћу које је радничка класа позвана да преокрене читав привредни и културни живот земље на бази социјализма, а састоји се у томе да се другарском помоћи заосталима од стране напредних постигне опште уздицање. Разлику пак између социјалистичког такмичења и капиталистичке конкуренције објашњава Лењин*) на следећи начин:

„Конкуренција при таквом капитализму (тј. у етапи када је капитализам ситну производњу претворио у најкрутнију фабричку производњу) значи нечу-

вено зверско гушење предузимљивости, енергије, смеле иницијативе масе становништва, његове огромне већине, деведесет девет од сто трудбеника, а значи и замену такмичења финансијским лоповлуком, деспотизмом, сервилношћу на врху социјалне лествице.

Социјализам не само што не гаси такмичење него напротив, први пут ствара могућност да се оно примени широко, заиста у масовним размерама, да се већина трудбеника привуче на арену таквог рада, где они могу доћи до изражаја развити своје способности, испољити таленте који имају у народу нетакнуто врело, а које је капитализам газио, давио, гушио на хиљаде и милионе...“

„Широко, уистину масовно стварање могућности да предузимљивост, такмичење, смела иницијатива дођу до изражаја — појављује се тек сада...“, јер „први пут после векова рада за друге појављује се могућност рада за себе“.

„Сада када је на власти социјалистичка влада, наш је задатак да организујемо такмичење.“

Да су ове поставке генијалног Лењина правилне и тачне видимо и ми сами код нас на нашем примеру. Када се на власти налази радничка класа, када плодове нашег рада уживамо ми сами, омогућено нам је да такмичењу дамо толико широке размере, какве наши народи у свом животу нису никада видели, нити имали. Слободно се може рећи да је такмичење милионских маса радних људи, које се огледа на свим пољима привредне делатности, једна од најважнијих чињеница у изградњи социјализма код нас. Иако остављени на том послу сами себи успели смо да развијемо такмичење међусобно између читавих република, градова, села,

*) Лењин: „Како организовати такмичење“.

радника у фабрикама и рудницима и сељака у сељачким радним задругама, а резултати такмичења показују да смо способни и сами без ичије помоћи да изградимо социјализам.

За време Народноослободилачког рата, под руководством наше Партије и друга Тита, наши борци су се такмичили ко ће више побити непријатеља појединачно, а затим колективно по јединицама, чија ће јединица пре добити назив „ударна“ и тиме допринети што бржем ослобођењу земље од окупатора и народних издајника. После рата, у периоду обнове; стотине хиљада нашег народа, такмичило се ко ће више урадити на обнови објеката порушених и упропашћених за време рата. Још нам је у живој успомени радни полет наше Омладине на изградњи пруга Брчко—Бановићи; Шамац—Сарајево, Билећа—Титиград, Куршумлија—Приштина, Кучево—Бродице. После ступања на снагу Петогодишњег плана такмичење је добило још веће размере. У колективима рудника Бреже, Какња, Бора, Трепче радјали су се свакодневно све нови и нови ударници и борци за високу продуктивност рада, следбеници Алије Сиротановића, Шкобића, Љ. Јовановића, Суље Бреве и др., у текстилним фабрикама светле имена Соње Ербежник, Ксеније Пилавић и Барухове, и показујупут млађим генерацијама како се треба борити за боље услове живота радничке класе. Овим дана у част годишњице V Конгреса КПЈ довршен је и пуштен у саобраћај аутопут Братство-Јединство, који нераздруживо везује два наша подједнако важна града, Београд и Загреб. Такмичење названо „Последњи удар“, у коме је учествовало 35.000 градитеља, извршило је победоносно свој задатак.

Многи филателисти учествовали смо и учествујемо у такмичењу за изградњу социјализма. Има сигурно светлих примера наших филателиста, који на грудима носе учешћем у раду заслужене значке ударника, учесника у изградњи наших највећих до сада изграђених објеката, као што су пруга Брчко—Бановићи, Шамац—Сарајево, Нови Београд. Фабрика алатљика-

Железник, Аутопут, Јабланице, Власина, Дрина и др.; значке за пожртвовани рад и изградњу социјализма заслужене на добровољном раду у акцијама НФ, споменица 5 године изградње Београда и др. Све до данас то није нигде евидентирано и остало је, како би се то филателстичким језиком рекло, незапажено па према томе у филателстичкој организацији не-регистрацио.

После скупштине Савеза филателиста Србије, потпретседник Филателстичне звезде Словеније друг инж. Душан Груден, на једном полузваничном састанку у присуству делегата СФХ, СФ Б и Х, СФМ и СФС, усмено је предложио и позвао све братске Савезе на међусавезно такмичење у следећем:

- 1) Добровољни јавни рад,
- 2) Чишћење чланства.

По првој тачци требали би Савези да увођењем евиденције покажу колико од целокупног чланства учествује на колективним јавним радовима преко масовних организација (НФ и синдиката), на каквом су раду и колико часова радили.

Другу тачку треба сматрати најважнијом и најозбиљније је схватити, па из чланских редова ишчистити све нездраве елементе и оне који шкоде угледу наше социјалистичке филателије.

Такмичење траје од 1. јуна до 31. октобра 1950 године, када се завршава и после чега ће се састати једна међусавезна комисија са прикупљеним подацима, који ће се објавити на дан Републике 29 XI 1950 под.

Овим такмичењем и учешћем у јавним радовима преко масовних организација филателисти ће у многоме допринети успеху НФ у раду на изградњи социјализма, а уједно ће доказати да је филателстичка организација моћна народна организација, која живи у духу времена и помаже изградњу социјализма наше социјалистичке домовине, противно мишљењу да је филателстичка организација само скуп људи, који имају своје посебне индивидуалне интересе, а да се преко њих не може деловати у духу колективизма, у духу социјализма. J. J

С. МАНЖЕЛЕЈ

КАКО ТРЕБА СПЕЦИЈАЛИЗИРАТИ

Потпуно се слажем са мишљењем другог инж. М. Вернера изложеним у нашем листу бр. 3 из 1950 о неправилном или како он каже, претераном специјализирању, које се развило код нас у последње време, али, не слажем се са његовим тумачењем појединости овог питања. Стога желим да објавим и моје мишљење по овом предмету.

Општом или генералном збирком назива се збирка која обухвата само основне марке тј. марке које се међу собом разликују сликом, вредношћу и основном бојом, не водећи рачуна о варијантама. — Специјализираним збирком назива се збирка, која поред основних марака обухвата и њене варијанте у погледу слике, тиска, нијанса боја, особености папира, зупчања и гумирања.

Шта даје потстрека филателисти за специјализирање? Многобројне варијанте или особености које он налази у свом филателистичком раду, у већини случајева сасвим бесплатно, или на пошти по номиналној цени, или пак при пријатељској размени са друговима. Обично су то варијанте марака његове домовине, ређе које стране земље. Чињеница, да је после Првог светског рата број марака порастао у астрономске величине, због чега је сваки скупљач приморан да ограничи број земаља, чије марке сакупља; исто тако стимулира скупљаче да, пошто сакупљају марке ограниченог броја земаља, да их сакупљају што детаљније, са варијантама и разним особеностима.

Обично се специјализирана збирка ограничава само на једну земљу или на групу сродних земаља, у већини случајева на своју домовину, или пак само на једно или неколико издања једне земље. По својој карактеру није свако издање подједнако погодно за специјализовање. За то су нарочито погодна издања са већим бројем варијаната, што је обично случај код емисија са великим бројем издатих марака, код издања која су била дуже време у промету и због тога су имала већи број тисковних наклада, које су баш узрок многобројности варијаната.

За састављање сваке збирке, да би била филателистички интересантна, треба имати извесну филателистичку културу и добро познавати теорију филателије. За састављање специјалне збирке захтеви, који се траже од скупљача, још су много већи. Само филателистички изграђен

скупљач може бити у стању да саставља једну специјализовану збирку и мора, поред темељитог познавања теорије филателије, имати и извесно практично искуство. Особита тешкоћа сваке специјализоване збирке лежи у правилном, логичном и систематском распореду сакупљеног материјала, што један почетник није у стању да схвати.

Стога, основно правило за специјализирање је да почетник у филателији никада и не покушава да саставља специјализовану збирку. Он мора да почиње са општом или генералном збирком тј. збирком без икаквих варијаната или особености и тек касније, када се филателистички изгради, када стекне потребно искуство и када се добро упозна са теоријом филателије, може почети специјализирање, али само под претпоставком да му специјализирање стварно чини задолжство. Своја филателистичка знања може сваки скупљач да повећа проучавањем разних каталога и приручника, читањем стручних књига и часописа и прегледањем збирака искуснијих другова. Најпре прегледај већи број срећених збирака и тек онда сређуј своју! Ово правило важи за све скупљаче и за све збирке, и опште и специјализоване.

Свака специјализована збирка може бити разне дубине или, што је исто, свако издање може да се филателистички обради на разне начине, са мањим или већим бројем варијаната. Тако, на пример, издање марака Србије из 1869—1880 са ликом кнеза Милана може да се сакупља, у главном, на један од следећих начина: 1) по један примерак од сваке вредности, без обзира на разлике у боји, папиру, зупчању итд.; 2) од сваке вредности сакупља се до 4 комада, с обзиром на 4 главне врсте зупчања, али без обзира на остале варијанте; 3) као према претходном начину али са додатком главних разлика боја и папира и то тако, да се сакупља по 1 примерак за сваку вредност и свако зупчање од свих 5 разних штампа, које специјалисти познају код ових марака (види обраду ових марака у каталогу „Југофилателија“); 4) као по претходном начину, са додатком даљих разлика боја, папира и зупчања; 5) као по претходном начину, са додатком даљих особености, као што су разне грешке марке у паровима (тракама и блоковима), марке преполовљене, марке на

кисмима, а, евентуално, и са додатком студије жигова итд. Скоро и нема границе за што дубље специјализирање. Стога и не може постојати питање „претераности“ у специјализирању него само о правилности или неправилности састављања збирке.

Анализирајући наведених пет различитих начина сакупљања марака са ликом кнеза Милана, видимо да први начин сакупљања уопште није специјализовано, него опште или генерално сакупљање; да је други и трећи начин сакупљања ограничено специјализовано сакупљање, док је четврти начин нормално специјализовано сакупљање; међутим, пети од наведених начина претставља већ продубљено специјализовано сакупљање.

Који од наведених пет различитих начина сакупљања овог издања је најправилнији? Ниједан! Јер су сви правилни и оправдани, с обзиром да ми у филателији увек гајимо пуну слободу сакупљања, и питање је филателистичког укуса сваког скупљача да сам одреди дубину, до које ће се специјализирати. На жалост, код ових марака постоји још један моменат, који лежи ван филателистичких обзира, а то је финансијски моменат, јер их има врло ретких, а неке су недостиживо скупе. Овај моменат реткости и скупоће често кочи и опште сабирање и сабирање специјализовано. Сваки скупљач, дакле, мора сам да одреди дубину свог специјализирања према свом укусу, својим способностима, финансијским средствима и расположивим временом. И подручје, које се жели специјализирати, бира се такође према укусу скупљача и његовим финансијским могућностима, али ту игра једну од главних улога обим расположивог или достиживог материјала. Лако је било покојном Гроју саставити своју чувену специјалну збирку „Пен-клубова“, док су се те марке слободно продавале чак и по трафикама. Сада би то било сасвим немогуће.

Ми признајемо, дакле, сваком скупљачу пуно право да он сам изабере дубину, до које жели вршити специјализирање. То је његова слобода, коју му не може нико оспорити. Међутим, та слобода ипак је ограничена извесним правилима, која он мора поштовати, ако жели да му збирка буде филателистички интересантна.

Свака марка која се ставља у збирку свака варијанта мора да „нешто покаже“, да илуструје неку чињеницу, карактеристичну за издање марака, које се обрађује. Ако нека варијанта не показује ништа, нема ни смисла ставити је у збирку.

Покушајмо да утврдимо услове, којима мора одговарати једна специјализована збирка, да би са филателистичког гледишта била оправдана, интересантна и научна.

Смисао сваке специјализоване збирке лежи у томе да се сакупе и среде у **логичној и систематској повезаности** све марке и њихове варијанте, које су **битне и карактеристичне** за дотично издање, у његовој целини.

У свој дефиницији имамо два елемента: један је битност и карактеристичност сакупљених варијаната; други је распоређивање тих варијаната у логичној и систематској повезаности. Ако у некој збирци нема ових елемената, сакупљени материјал, у филателистичком смислу, не чини збирку, него је обичан сток марака.

Као други смисао једне специјализоване збирке, обично повезан са већ поменим, је прикупљање доказног материјала за касније вршење експертизе марака дотичног издања.

Признајем да су употребљени изрази „битност и карактеристичност“ сакупљеног материјала и „логична и систематска“ повезаност доста магловити. Осим тога, ништа чињеница код једног издања је битна, док код другог није (пример види даље). Дакле, ови изрази су, уз то, још и релативне природе. Све зависи од карактеристике сваког појединог издања и није могуће у том погледу дати тачно одређена, конкретна и општа правила. Баш ради правилног разумевања ових елемената потребна је извесна филателистичка култура, да би се скупљач у томе могао сам снаћи.

Неке од постојећих варијаната веома су упадљиве и на изглед занимљиве. Међутим, упадљивост варијаната нема везе са њиховом битношћу. Има варијаната јако упадљивих скоро без икаквог значаја и варијаната тешко приметних од битног и принципијелног значаја за карактеристику неког издања. Неупућен филателиста сабира баш нарочито упадљиве варијанте, али пошто не разуме о чему се ради, не уме ни да им одреди битност, ни да их систематски среди. Напротив, упућени филателиста цени сваку варијанту не по њеној упадљивости, него према суштини, испитује узрок њеног постанка и анализира њену битност и карактеристичност.

У ниже наведеним примерима објашњавам шта треба да се разуме под битним и карактеристичним варијантама.

1) **Начин тиска** код марке је увек битна чињеница; и зато је увек оправдано сакупљање исте марке тискане на разне начине, као нпр. марке Словеније,

које постоје у каменотиску и у књиготиску. Ово важи и за претиске (нпр. марке Србије из 1903 г. са грбом преко краљевог лика).

2) **Цртеж марке** је битна особина. У колико постоје разлике у плочи или клишеу и ако се оне понављају на свима табацима или на већем броју табака, такве разлике су битне, без обзира на то да ли су мале или велике. У пракси није увек лако утврдити да ли је која разлика типична, да ли се понавља, или је случајна и не понавља се, — особито када су те разлике мање упадљиве. Не могу да се сложим са другом инж. Вернером, када он овај проблем — свакако компликован — решава на такав формалистички начин и препоручује сакупљање само оних грешака, чија површина прелази 2 квадратна милиметра, јер има и најситнијих грешака од битног филателистичког значаја и веома великих, које не показују ништа или скоро ништа. Навешћу неколико примера. Мала ситна тачка, са површином мањом од $\frac{1}{2}$ кв мм, која се налази између слова S и L у натпису латиницом на марци од 5 динара (види сл. 212, на стр. 203, свеска VIII „Приручника марака југословенских земаља“) са филателистичког гледишта је од нарочитог интереса, јер постоји код четир разна издања: 1) код издања са Вагнеровим потписом, 2) код издања без потписа, 3) код издања са црним оквиром I начина израде и 4) код II начина израде истог издања. Ова ситна и неупадљива грешка непобитно доказује да су за тисак сва 4 поменута издања употребљени исти клишеи. Ова ситна грешка је, дакле, битна и карактеристична, јер нам доказује једну битну чињеницу у вези са тиском тих наших ма-

рака. —“ Позната грешка „JUGOSLAVIJA“ код вредности од 3 дин. (в. сл. 209 на стр. 202 истог Приручника) такође је битна, јер постоји код марака без и са црним оквиром, при чему код разних издања заузима разна места и то: седамдесето место тј. у десетом вертикалном реду код марака без оквира и код II начина израде са црним оквиром; међутим код марака I начина израде са црним оквиром она заузима још неутврђено место у осмом вертикалном реду; ова грешка је, дакле, „покретна“ тј. код разних издања заузима разна места у табакуну и тиме доказује да оне марке нису тискане целом плочом него поново сређеним клишејима. Међутим, грешка приказана на сл. 131, на стр. 119 истог Приручника, која заузима површину преко три четвртине целе марке, није битна, јер са филателистичког гледишта не показује ништа, и ако је упадљиво и на изглед занимљиво. У ствари то је обична макултура и доспела је у руке филателиста захваљујући само недовољној контроли у нашој бившој маркарници.

Нарочито су интересантне и битне разлике у цртежу марке и разне грешке, које дају могућност за утврђивање појединих тисковних наклада и њиховог редоследа.

Међутим, међусобна померања разних тисака код вишебојних марака, и ако по неки пут могу да изгледају и занимљиве, у ствари нису ништа, јер са филателистичког гледишта не показују ништа осим недовољне пажње при тискању. Исто важи и за отисак на полећини марке — „ајкљач“. Али, пробојни тисак је битна чињеница, када карактерише засебне тисковне накладе.

(Наставиће се)

С. ОСТОЈИЋ

О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ

II

ИЗДАЊЕ ОД 11 III 1867*)

Један од убедљивих доказа да „Правитељствена књигопечатња“ није имала ни стручно особље, ни савремене уређаје за штампање поштанских марака, лежи у чињеници да се, после неуспешно изра-

ђених првих марака за новине са грбом Србије, одустало од штампања франко марака, чија је припрема била у току. Зато је ондашња кнежевска влада одлучила да прве српске франко марке штампа у суседној монархији. Истовремено, у циљу подробијег упознавања са тех-

*) Датум по старом календару.

ником и процесом израде поштанских марака, одлучено је да се у Беч пошаље ондашњи управник „Правитељствене књигопечатње“, Стеван Рајичевић.

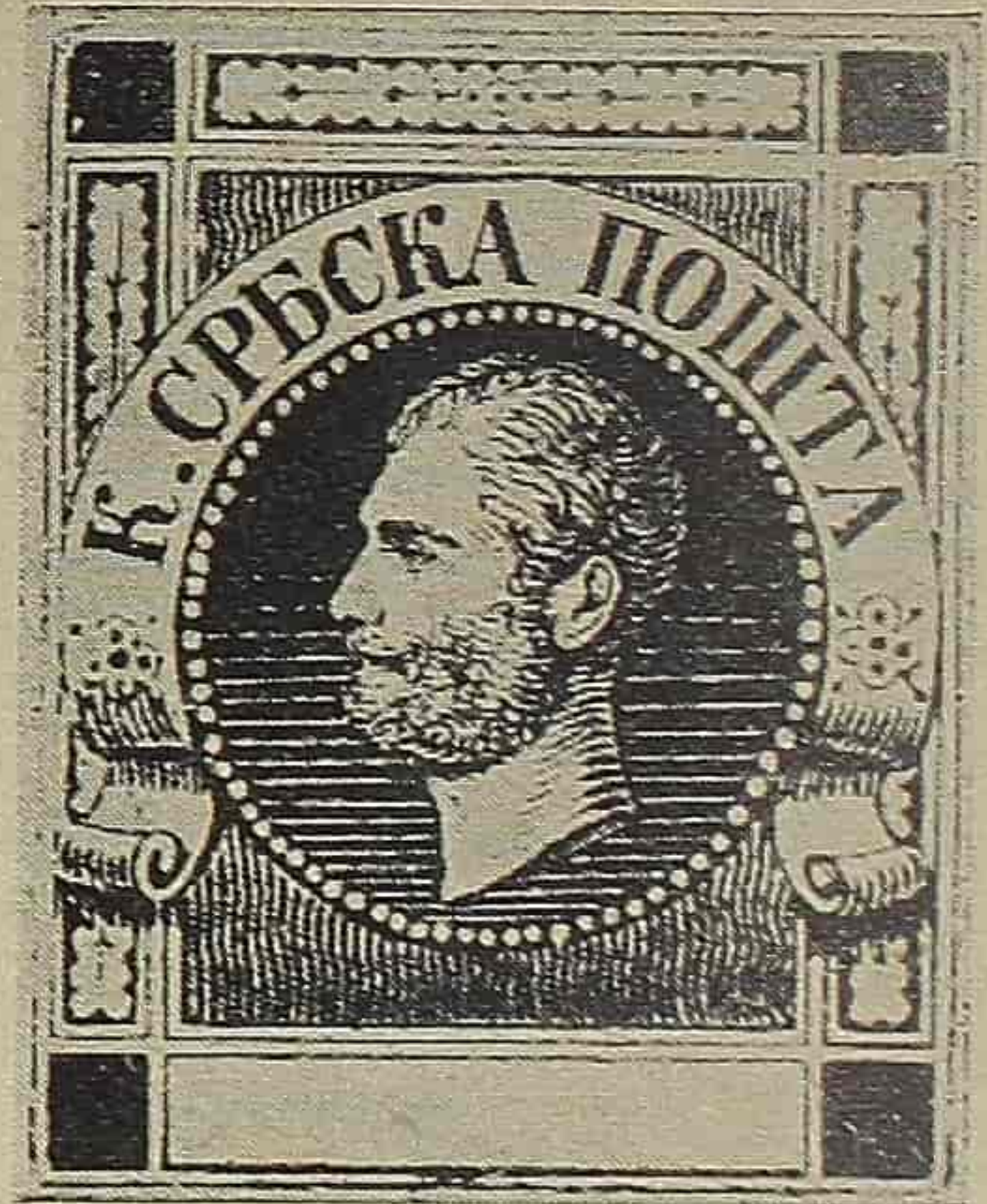
Поред упознавања са послевима око израде, њему је било наложено да набави и потребне уређаје и материјал, како би се штампање марака могло са успехом обављати и у Београду. Све то иде у прилог тврђењима да у ондашњој кнежевини Србији није било штампарског завода, који би могао да предузме штампање марака, које не би, по изгледу и изради, изостајале од поштанских марака суседних земаља. Уређаје које је имала државна штампарија и приватне, нпр. Николе Стефановића, која је сматрана једном од најбољих и била добро снабдевена, нису биле на техничкој висини у упоређењу са штампарском вештином у иностранству, а о неком искуству око израде и штампања марака није у опште могло бити речи. Зато је израда првих српских франко марака морала да буде поверена „Дворској и државној“ штампарији у Бечу.

Пошто су марке биле израђене, припеле у Србију и разаслате поштама, престао је да важи распис Министарства унутрашњих дела од 26 IV 1866 бр. 594, у коме је било речено да ће се поштанске таксе плаћати у звечећем новцу док марке за писма буду готове. Тако је почев од 1 јула 1866 године, било одлучено да ће се, „такса за писма и остала пошиљања поштом (осим штафета), која се у напред плаћала буду, плаћати у маркама од првог месеца јулија, сходно тачки 5 настављења поштанског од 13 априла 1866 године О. Н. 488“ („Србске новине“ бр. 71 од 21 VI 1866).

Како је у Бечу била поручена сразмерно мала количина првих франко марака и пошто је Рајичевић, као што му је било и наложено, успешно обавио поверени му посао, набавио уређаје и материјал, који су омогућили боље и успешније штампање марака у Београду и донекле лично се упознао са савременим начином њихове израде, даље штампање марака настављено је понова у „Правитељственој књигопечатњи“ у Београду. Већ крајем 1866 и почетком 1867 године биле су пуштене у течај франко марке штампане први пут у Београду.

Једно, што прве марке за новине од 1 и 2 паре са грбом кнежевине Србије нису технички задовољиле; друго, што је одлучено да све марке буду једнообразне и да носе лик кнеза Михаила, 11 марта 1867 изашле су нове марке за новине од 1 и 2 паре, штампане у Београду у државној штампарији. Као и дотадање франко

марке, и оне су облика усправног правоугаоника, величине $20\frac{1}{2} \times 25\frac{1}{2}$ мм. Цртеж је прилично утрпан и, у средишту, носи лик кнеза Михаила у медаљону, израђен по угледу на тадањи новац.

Морамо напоменути да су у то време код већине европских држава, нарочито у почетку, заводи за израду новца и медаља имали пресудан утицај на израду и изглед поштанских марака. Већ на првој енглеској марци изразито пада у очи тај утицај. Њу је израдио Henry Corbould према медаљи, коју је био израдио William Wyon 1837 године са ликом краљице Викторије. Изглед прве енглеске марке утицао је на каснију израду и изглед поштанских марака других земаља. Последица овог утицаја је чињеница, да су и многе друге марке израђене по угледу на новац и медаље, које су онда биле у моди, обично са ликом или попрсјем у медаљону. Морамо напоменути да су прве енглеске марке далеко лепше, укусније и савршеније од марака већине земаља. Морамо још подвући да Енглеској припада заслуга да је од почетка за израду марака тражила сарадњу и подршку правих уметника.

Свакако под овим утицајем, и прве марке са ликом кнеза Михаила израђене су по угледу на новац, те имају много сличности са маркама других земаља тога времена.

Рекли смо да је друго издање марака за новине по изгледу у свему истоветно са првим франко маркама кнежевине Србије.

Цртеж за ове марке израђен је у Бечу од непознатог аутора. Као што је код првог издања марака за новине грб кнежевине заузео средишно место, тако је код овог другог издања то место заузео лик кнеза Михаила, израђен у профилу окренутом на лево. Само док је цртеж првих марака за новине био обичан и

сувише једноставан, дотле је цртеж марака са ликом кнеза Михаила пун разних шара, линија и украса.

Основа медаљона са ликом до половине је само обојена, док је друга половина изобразана белим, често пута испрекида-ним линијама разне дебљине. Испод кнежевог врата, те су линије уске, да постепено, идући средишту медаљона, постану шире. Лик кнеза Михаила верно је, готово фотографски, прецртан; погођен је и његов специфично благ и бољећив израз лица и очију.

равне лиснате шаре правоугаоног облика. Водоравна шара, у горњем делу марке, има у средини три уоквирене обојене тачке неједнаког облика, а лево и десно је, такође обојена, линија са по једном стрелицом и две тачке са обе стране. Код окомите лиснате шаре видљива је само средишња линија са по једном стрелицом, ређе и тачком, која је код неких примерака неправилног облика. — У доњем делу, као пандан горње водоравне лиснате шаре, налази се правоугаоно поље са ознакама вредности у обојеним бројкама „1“ или

Са унутрашње стране медаљон је уоквирен од 77 белих, неједнаких тачкица, перли. Више медаљона налази се бела у лук савијена трака са натписом „Кнежевска СРБСКА ПОШТА“ у антиква словима. Са обе стране траке, после натписа, уцртана је са сваке стране по једна шара, розета, у облику неправилне затупасте четворокраке звезде са пет обојених тачака у средини и испрекрштаним линијама испод шаре. Тачка у средини шаре нешто је већа од осталих, док је лева розета приметно неправилног облика и често са свега четири, уместо пет тачака. Крајеви траке повијени су и рељефно поткачу од основе. Простор изнад траке, и испод медаљона са ликом, испуњен је окомитим вијугавим, а уоквирен танким линијама, које су често сливене једна у другу. У сва четири угла налазе се мали квадратићи са бело уцртаним бројкама, ознакама вредности. Између њих, са леве и десне стране, испод траке, уцртане су окомите и водо-

„2“ и речима „ПАРА“ или „ПАРЕ“. И лисната шара, и ознака вредности, уоквирене су танким, често испрекиданим линијама. Споља цртеж је са свију страна уоквирен, негде тањим, негде пунијим целим или испрекиданим обојеним линијама.

Као што је речено, и прве марке за новине, и ово друго издање, израђено је у „Правитељственој књигопечатњи“ у Београду. Штампанье је обављено у књиготиску, са металним клишејима, изливеним у Београду, а на основу матрице од дрвета, која је била израђена у Бечу за франко марке од 10, 20 и 40 пара, коју је Рајчевић, са осталим материјалом, пренео у Србију. Међутим Де Смет, у својој студији о маркама кнежевине Србије, наводи да су и клишеји за ово издање били израђени у Бечу, што, међутим, није тачно.

Штампанье је извршено у табацима од 50 комада поређаних у 5 водоравних редова по 10 марака. Одстојање између марака је код вредности од 1 паре водорав-

но $3\frac{1}{4}$, а окомито $2\frac{3}{4}$ мм. Код марака од 2 паре одстојање је водоравно $3\frac{1}{2}$ мм, а окомито 3 мм.

За штампање ових марака, за разлику од првих франко марака београдског издања, које су штампане на врло танком папиру, употребљен је специјалан гладак папир средње дебљине. Де Смет наводи да је наилазио на примерке марака од 2 паре на врло танком и, услед рђавог квалитета, рапавом, готово длакастом папиру.

Што се тиче боје употребљеног папира, он је, у главном, беле боје, ређе и нешто жућкастог тона.

Гумирање је извршено једноставно белом и сјајном гумом. Наравно, она је временом добила ону специфичну „старачку“ жућку боју.

Марке су биле пуштене у течај 11 марта 1867. У службеној објави о њиховом изласку између осталог, говори се да ће дотадашње марке са грбом Србије бити замењене новим, које ће носити лик кнеза Михаила, „а фарба ће бити мркама од 2 паре жуто-мрка, а онима од 1 паре отворено жућкасто-зелена“ („Србске новине“ бр. 145 од 10 XII 1866). Међутим, ово службено одређивање боја није најсретније

извршено, пошто код обеју вредности преовлађује маслинаста боја, тако да су марке од 1 паре маслинасто зелене боје, у нијансама од отворено до тамно маслинасто зелене, а оне од 2 паре маслинасто мрке боје, такође у више нијанса: од отворено до затворено маслинасто мрке боје. Боје су много бољег квалитета од оних са којима је извршено штампање марака за новине са грбом Србије.

Као и прве франко марке штампане у Београду у току 1866 године, и ово издање зупчано је $9\frac{1}{2}$ линијским начином. Дероко („Историја поштанских марака Србије“ стр. 21) наводи да је пронађено неколико примерака марака од 1 паре незупчаних и негумираних. Ове марке, свакако, потичу од неког недовршеног табака, случајно доспелог међу преостатке, који су седамдесетих година прошлог века продати на лицитацији приватним лицима, која су их после даље препродавали. — Де Смет, са своје стране, пише да му је познат и незупчан примерак од 2 паре. Врло је вероватно да је и ова марка истог порекла као и оне од 1 паре, које помиње Дероко.

(Наставиће се)

ALEKSANDAR EKEŠ

D O P U N A

»Specijalnoj obradi partizanske serije« Ing. Verner

Odmah po emitiranju »Partizanske serije«, primetio sam razlike u papiru, gumi i boji pojedinih vrednota ove serije. Kada sam se uverio, da postoje ove razlike papira, gume i boja kod svih vrednota, kao specijalni sakupljač maraka Slovenačke, počeo sam da se intenzivnije interesujem za ovu našu emisiju i da je obradim po papiru, gumi i boji. Raspoložujući iskustvima iz sakupljanja slovenačkih maraka i znanjem u raspoznavanju papira, boja i gumiranja, stečenih iz detaljnog proučavanja »Priručnik«-a, već sam bio obradio celu ovu emisiju iz onog materijala, koji mi je stajao na raspoloženju, kada je drug ing. Verner objavio svoju obradu u 2 broju »Filateliste«. Ovo me je veoma obradovalo, jer sam ustanovio, da je drug Verner svoju obradu ove emisije položio na iste temelje, kao i ja, tj. da je pri sastavljanju specijalne obrade »partizanske serije« upotrebio svoje znanje

i iskustva iz dugogodišnjeg specijalnog sakupljanja slovenačkih maraka (verigara).

Upoređujući »Specijalnu obradu partizanske serije« druga Verner i moju, u svemu se slažem sa sadržinom obrade druga Verner a što se tiče razlikovanja papira, guma i boja, tj. da kod obične specijalne obrade ove serije ne treba ići do potpunog detaljisanja svih podvrsta papira i guma a koje sam i ja pronašao i u svojoj specijalnoj obradi i pokazao; ali, u mojoj specijalnoj zbirci iste nisam odvojeno razlikovao, već sam zbirku sastavio na osnovu razlikovanja glavnih razlika u papiru, gumi i bojama, kao što je to i drug Verner učinio, razlikujući 4 vrste papira (A, B, C i D), 4 vrste gumiranja (a, b, c i d) i lako uočljiva razlikovanja nijansa boja. Kao upadljivu podvrstu papira razlikujem samo kod papira »C« (polutanki) papir sa jakom točkastom strukturom i sivkastim tonom. Ovde još napominjem da sam

našao jednu marku vrednote od 1 dinar sivkasto-maslinaste boje (zelene) na glatkom belom prugastom papiru sa bezbojnom belom gumom. Razmak između pruga iznosi po 1 mm. Ovu podvrstu papira ne želim registrovati sve dotle, dok stvarno postojanje ove podvrste belog papira ne bude i sa drugih strana potvrđeno, iako se na marki, koju posedujem, pruge jasno raspoznaju, držeći marku prema svetlu.

Proučavajući tabelarni pregled specijalne obrade partizanske serije druga Vernera, ustanovio sam, da u istome nisu pokazane sledeće vrednote, a koje drug Verner nije pokazao iz razloga što u raspoloživom materijalu iste nije pronašao, i to:

1) Vrednota od 0.50 dinara na glatkom belom papiru bez strukture sa žutom glatkom gumom — maslinasto-smeđa svetla (uljastosmeđa).

2) Vrednota od 0.50 dinara na polutankom sivkastom papiru sa žučkastom gumom, sivomaslinaste-smeđe boje.

3) Vrednota od 1 dinara na glatkom belom papiru bez strukture sa žučkastom gumom, sivo-maslinaste boje.

4) Svih 6 nijansa zelene boje vrednote od 1 dinar na glatkom belom papiru, ili sa jedva vidljivom točkastom strukturom, sa žutom grubom gumom.

5) Vrednota od 2 dinara na glatkom belom papiru bez strukture sa žutom grubom gumom, crvene boje.

6) Vrednota od 3 dinara na belom glatkom papiru bez strukture sa žučkastom gumom, — karminsko-crvena.

7) Sve tri nijanse crvene boje vrednote od 3 dinara na belom glatkom papiru bez strukture, sa žutom grubom gumom.

8) Vrednota od 12 dinara na belom glatkom papiru bez strukture sa žučkastom sjajnom gumom.

Preporučujem specijalnim sakupljačima ove serije, da postojanje gore označenih komada obeležavaju u tabelarnom pregledu druga Vernera na strani 37 drugog broja »Filatelista« iz 1950 godine malim kružićima na odgovarajućim mestima, na primer: Vrednotu od 0.50 dinara na polutankom sivkastom papiru sa točkastom strukturom obeležavamo na sledeći način: Papir »C« polutanki, boja »u« uljasto-smeđa svetla u rubriku »b« (guma) sa jednim kružićem sličnim onima odštampanima u pregledu.

Na kraju umoljavamo sve specijalne sakupljače ove serije da, po izvršenom obeležavanju postojanja gore iznetih vrednota od tačke 1—8, ne žale truda i rada i posвете nekoliko slobodnih časova iscrpnom pregledu svojih specijalnih zbirki partizanske serije i ako nadu koji primerak u istima, a koji do danas nije registrovan, da o tome odmah izveste Uredništvo »Filateliste«, opisujući pojedine osobine marke, jer smatram, da ni sa gornjom dopunom specijalna obrada ove serije nije potpuna, i uveren sam da će se, sa savесnom saradnjom svih specijalnih sakupljača partizanske serije moći otkriti još mnogi specijalni i retki primerci ove serije.

Инж. АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ

СЛИКЕ И ПРЕТИСЦИ НА МАРКАМА

Од самог почетка марке су израђиване са разним сликама и натписима. Увек се пазило да израда буде што чистија, прецизнија и да одговара намењеној јој сврси. Да марка одговара намењеној јој сврси, треба да се на њој види јасно њено порекло и величина наплаћене таксе, па и за коју се врсту поштанске службе употребљава. У почетку су марке имале да покажу само своје порекло и величину наплаћене таксе. Порекло се могло показати сликом владоца, прбом државе и натписом. Али свега тога није било на свакој марци; било их је са прбом или са сликом владоца, без натписа имена државе (на

пр. прва издања за Босну и Херцеговину; заједничко издање за Аустрију и Мађарску из 1867 г.). Поред слике стављане су и вредности, па и оне не свакад; има марака које поред слике немају никаква натписа ни ознаке вредности (на пр. аустриска новинска марка са Меркуровом главом), а има и марака које бојом папира означавају вредност. Код неких марака је место слике била бројка, која је означавала величину таксе; и све су марке биле са или без натписа, имена државе. — При изради пазило се да буду тако израђене, да их је немогуће или бар тешко фалсификовати.

Са развитком поштанске службе и са разним наменама, којима су имале марке да послуже, оне су добијале разне слике и натписе.

За редовна издања марака у многим земљама се одступало од првобитно употребљаваних слика владалаца, грбова и бројака, па су замењиване разним алегориским и симболичким сликама, из народног живота, географским картама, сликама градова, разних грађевина, споменика, сликама славних људи, уметничких творевина, из биљног и животињског царства и друго.

Кад су се на маркама стали да обележавају разни важнији државни догађаји, историски или из времена издавања дотичне марке, прославе знаменитих људи, развитак привредног живота, изложбе и др. приредбе, промене владалаца и режима и др., почеле су се на маркама јављати и друге слике, које су одговарале догађајима или личностима, ради којих су издаване. На таквим маркама стављани су и разни натписи ради објашњења слике, пригодни натписи, датуми и др. У случају жалости стављају се црни оквири око слике марке или се марке израђују у црној боји.

Кад се преко поште и помоћу марака почела помагати разна добротворна и друга друштва, на маркама су се узимале слике из круга делатности тих друштава; н. пр. за инвалидске узимане су слике рањеника и инвалида; марке Црвеног Крста са уцртаним или отштампаним црвеним крстићима или црвеним полумесецом (у

муслиманским државама); за марке за друштва за помагање и васпитање деце слике из дечијег живота; за физичку и друштва разни моменти из гимнастичких, његометних и других игара; за прославу пошта и за поштанска удружења разни моменти из поштанске службе, разна оруђа инсталације за поштанску и њој сродне службе итд. — На овим маркама поред редовне ознаке вредности често се јавља

и друга ознака вредности, која се има наплаћивати у корист дотичних друштва.

Има редовних и пригодних марака са додацима испод или изнад слика марака, из којима су штампани или неки пригодни натписи (као н. пр. код југословенског „Пен-клуба“, код турских марака из 1908 год.) или рекламе (као код италијанских марака из 1924/25 године). Ови додаци на маркама су: **наставци** који су нераздвојени од марке (као код поменутих марака „Пен-клуба“, код Турске и др.) или **привесци** — растављени од марке зупчањем (као код недељних белгиских марака, код југословенске авионске марке Кошировог издања).

Слике марака имају разноврсне облике; најчешће су правоугаоне (усправног или положеног правоугаоника); а затим квадратне, троугаоне, ромбичне, шестоугаоне, осмоугаоне, округле, овалне итд. Ни свима овим маркама слике су ограничено разним оквирима али их има и без оквира.

По величини слика марке су још разноврсније; има их врло малих, као што су код Мекленбург-Шверина за 1856 годину и код Боливара (Колумбије) за 1863 г.; њихова површина износи око 100 кв. мм. Највеће пак марке су новинске марке САД од 1865 год.; њихова је површина око 4500 кв. мм. Редовна издања франко-марака су просечне величине 20×25 мм. Код добротворних и пригодних марака слике су обично знатно веће.

Сем напред поменутих натписа на маркама често се налази на ознаке цртача и правера. На неким су оба имена, а на неким само име једнога од њих; ретко су цела имена; обично су означена почетна слова имена и презимена или монограми. Ознаке се скоро увек налазе у дну марке, у оквиру слике или изван њега. Често се налази ту и име штампарије, у којој је марка израђена.

На пригодним маркама уз слику се налазе и натписи, који казују шта слика претставља, или разлог издавања марке

(н. пр. стогодишњица догађаја са означењем датума догађаја и прославе), име, година рођења и смрти знаменитог лица чија је слика на марци, пропагандни цитати итд.

Слике на маркама су најчешће једнобојне и код њих се и слика и сви натписи израђују у једној боји. Код других марака се израђују само имена државе или само ознаке вредности у другој боји, а врло често се израђује оквир у једној, а средишња слика у другој боји (као н. пр. код марака Србије од 1905 године са сликом краља Петра). Код ових марака у каталозима се ставља најпре боја оквира, па средишње слике, и раздвајају се косом цртицом; н. пр. плаво-црно, што значи плав оквир, црна средишња слика.

У новије време израђују се марке из две или више боја, које једна другу делимично или по целој површини покривају. Код ових се марака у каталозима ставља најпре боја, која највише пада у очи, која даје тон слици, па онда друге по важности, и раздвајају се запетама.

Ако је марка израђена на обојеном папиру, у каталозима се означава најпре боја слике обичним словима, па боја папира у курсиву, а раздвајају се само запетом.

Цртежи — слике на маркама редовних издања мењају се код разних држава из различитих узрока и задржавају се у течају дуже или краће време. Док се издања марака могу намерно мењати из разних узрока (ради рекламе природних лепота у земљи или својих привредних продуката, из жеље за профитом и др.), исто се тако мењају и силом прилика (при промени владара, имена државе, валуте, ради спречавања штете од појављених фалсификата, при промени поштанских такса итд.).

Те се измене често врше и само разним претисцима на постојећим поштанским вредносницама, који се обично израђују у другој боји — најчешће црном. То су скоро искључиво помоћна — провизорна издања. Као што има различитих узрока за замењивање издања марака, исто их таквих има и за претиске. Најчешће је преиначавање вредности (као н. пр. код Србије: 15 пара на 1 динар од 1900 год., 1 пара на 5 динара од 1903 године; код Југославије са претисцима 1, 3, 8, 20 и 30 дин. на инвалидским од 10, 15 и 25 пара). Нове вредности се одштампавају или преко старих или без обзира на њих. Старе вредности се често поништавају цртама или разним шарама. — Има претиска израђених и преко ранијих претисака као што су н. пр. југословенске марке од 1928 године са претиском ХХХХ преко доплатног износа за поплављене, који је раније био

доштампан. — Претисцима се служе често и при промени назива државе (као н. пр. код наших марака из 1944 г. са претиском „Демократска Федеративна Југославија“ преко марака са именом Србија, из 1949/50 г. са претиском „FNR JUGOSLAVIJA“ преко Демократска Федеративна Југославија“) или при промени државног облика (н. пр. код Албаније при прогласу републике и, доцније, краљевине); при промени државе или владара (н. пр. код Југославије од 1918 г. са претиском „ДРЖАВА С.Х.С.“ преко натписа босанских марака и са претиском преко лица Фрање Јосифа; код Србије од 1903 г. грба преко слике краља Александра Обреновића); при озваничењу приватних издања (код Србије новинарске марке од 1912 г.); при преиначењу у другу врсту марака (н. пр. франко марке са претиском ПОРТО, са претиском слике авиона преко редовних или пригодних издања франко марака); при употреби марака једне државе за друге поштанске области (н. пр. левантска издања разних европских држава, босанске марке са претиском SERBIEN, аустријске ратне марке са претиском MONTENEGRO и др.).

Слова у натписима и претисцима разликују се по азбуци, по врсти и величини.

Азбука има разних: ћирилица, латиница, готица, грчка и др. Натписи и претисци се израђују од слова оне азбуке, која је у употреби у догичној земљи; али се дешава да се употреба и по две или више разних азбука на једној вредносници, као н. пр. код Југославије ћирилица и латиница, код Турске арапска и латиница и др.

Слова има разних врста: **антиква**, која су састављена из тањих и дебљих повлака и имају завршне хоризонталне цртице у стопи и у врху слова; **гротеск** или **блок** са дебљим словима, свуда подједнаке дебљине и без хоризонталних завршних цртица; **ежиптијен** свуда подједнако дебела, али и са хоризонталним завршним цртицама; **фрактур** су потска, немачка преломљена слова. Све побројане врсте слова имају усправан положај; ако су нагнута на десно, онда су у **курсиву**. Све напред наведене врсте слова могу бити и у курсиву: антиква курсив, блок курсив итд. Сем тога има натписа и претисака у рукописним словима, којих може бити округло (ромнд) и обично писаних.

Натписи могу бити састављени само из великих слова, само из малих слова или из мешаних тј. са почетним словима великим.

По величини слова су различна: најситнија су дијамант, па се затим ређају: перл, нонпареј, колонел, петит, боргије, пармонд, цицерио итд.

Код претиска треба мерити не само величину — висину слова већ и дужину целог претиска, а ако је претисак састављен из два или више редова, онда и

доњег реда до најистакнутијег дела најдужега слова са доње стране горњег реда. — Висина претиска се мери од најистакнутијих делова слова са горње стране до

растојање — размак између њих, односно висину претиска. — Дужина претиска се мери од најистакнутијег дела првог слова с леве стране до најистакнутијег дела последњег слова или тачке са десне стране. — Размак редова се мери од најистакнутијег дела највишег слова са горње стране

најистакнутијих делова са доње стране, а код претисака из два или више редова мери се од најистакнутијег дела слова са горње стране највишег реда до најистакнутијег дела са доње стране најнижег реда.

BOR. ST. MRĐA

SVETSKI POŠTANSKI SAVEZ

(Zbirka po motivima)

(Nastavak sa str 248)

138) ANGOLA (Direction des PTT, Luanda, Angola): u spomen 75 godišnjice Svet-skog poštanskog saveza puštena je u tečaj 10 X 1949 god. jedna prigodna marka od 4 ags, u zelenoj boji. Crtež na marki pretstavlja globus preko kojeg se nalazi pismo

sa dva žiga, a na svakom je jedna od jubilarnih godina: 1874—1949. Iznad crteža je prigodni natpis: Uniao postal universal, a ispod crteža naziv zemlje. Marka je oblika uspravnog pravougaonika.

Sa istim crtežom, samo sa promenjenim nazivom zemlje, izdale su po jednu spomen marku i ove portugalske kolonije.

139) CAP VERDE-ZELENI RT (Répartition centrale des PTT, Praia, Cap Vert): 10 X 1949 god. izdana jedna marka od 1 esk. u ljubičastoj boji.

140) PORTUGALSKA GVINEJA (Répartition centrale des PTT, Bissan Quinée portuquaise): 10 X 1949 god. izdana jedna spomen marka od 2 esk. u narandžastoj boji.

141) SV. TOMAS I PRENS (Répartition centrale des PTT, S. Tomè, Ile Saint Thomas): 10 X 1949 izdana jedna prigodna marka od 3 esk. u smeđe ljubičastoj boji.

Nabrojane portugalske kolonije spadaju u grupu portugalskih kolonija u Zapadnoj Africi. Portugalske kolonije u Istočnoj Africi, Aziji i Okeaniji takode su izdale po jednu prigodnu spomen marku, ali sa drugačijim crtežom. One su nabrojane pri završetku ovog članka. Sve portugalske kolonije imaju i zajedničku adresu Ministarstva kolonija: Ministeres des Colonies, Repartition des postes, des telegraphes et de l'electricite, Place Rio de Janeiro 13, Lisbonne Portugal.

142) VATIKAN (Direction générale des services économiques Postes et télégraphes, Citta del Vaticano): u decembru 1949 god. izdana je prigodna serija avionskih maraka, koja se sastoji od dve vrednosti: 300 lira,

svetlo plave boje i 1000 lira, zelene boje. Marke su oblika položenog pravougaonika i imaju isti crtež, koji predstavlja zemaljsku kuglu, preko koje lete anđeli držeći se za ruke. Iznad crteža je prigodan natpis: 75-anniversario dell' unione postale universale.

143) GRČKA (Ministère des PTT, Administration, centrale des PTT, Athènes, Grèce): 28 aprila 1950 god., u spomen 75 godišnjice Svetskog poštanskog saveza, izdana je jedna marka od 1000 drahmi u zelenoj i bronzanoj boji, sa slikom Praksitelovog Merkura. Iznad Merkurrove glave nalaze se

jubilarnе godine: 1874—1949. Marka je oblika velikog uspravnog pravougaonika i spada u red lepših maraka UPU izdanja. Marka je štampana u Londonu u 5,000.000 komada.

144) VENEZUELA (Ministère des communications, Caracas, Venézuéla): početkom januara 1949 god izdana je prigodna avionska serija maraka, koja se sastoji od 9 vrednosti: 5 c smeđa, 10 c-zelena, 15 c-smeđa, 25 c-siva, 30 c-maslinasta, 50 c crna, 60 c-plava, 90 c-crvena, 1 bol-ljubičasta. Sve su marke oblika uspravnog pravougaonika i imaju isti crtež, koji predstavlja zemaljsku kuglu, a iznad nje avion u letu. Ispod crteža su u

okviru jubilarne godine, a ispod njih prigodan natpis na slobodnom polju.

145) ETIOPIJA (Direction générale des services postaux, Addis-Abeba, Ethiopie): početkom januara 1950 god. izdana je prigodna spomen serija od četiri vrednosti: 5 c-zelena/crvena, 15 c-crna/zelena, 25 c-žuta/zelena, 50 c

lilasta/crvena. Sve su marke oblika velikog položenog pravougaonika i sa istim crtežem, koji predstavlja detalj spomenika Svetskog poštanskog saveza u Bernu na sredini marke, a u desnom gornjem uglu lik negusa Haile Selasija. Levo i desno od crteža spomenika nalaze se jubilarne godine. Izdanje je namenjeno vazdušnoj pošti.

146) INDONEZIJA (Direction générale des PTT, Bandoeng, Indonésie): 1 X 1949 god. izdana je prigodna serija od dve vrednosti: 1 c-crvena, 25 c-plava. Marke su obli-

ka uspravnog pravougaonika, i obe imaju isti crtež, koji predstavlja zemaljsku kuglu, pored koje je pri dnu levo grb Berna na marki. Iznad te marke je natpis: Berne, a ispod nje jubilarne godine. Na jednoj traki iznad zemaljske kugle, nalazi se prigodni natpis.

147) VEL. LIBAN (Direction générale du Ministère des postes et télégraphes, Beyrouth, Liban): u spomen 75-godišnjice Svet-skog poštanskog saveza izdane su dve serije maraka, franko marke za običnu poštu i marke za avionsku poštu. Serija maraka za

običnu poštu sastoji se od tri vrednosti: 5 p-ljubičasta, 7,50 p-crvena, 12,50 p-plava. Ove su marke oblika položenog pravougaonika, i imaju isti crtež, koji predstavlja poštanskog vesnika, koji na kamili jaše pored balbeških ruševina. Serija maraka za avionsku poštu sastoji se od dve vrednosti: 25 p-plava i 50 p-zelena. Obe su marke oblika uspravnog pravougaonika sa istim crtežem, koji predstavlja helikopter iznad grada.

148) MOZAMBIQUE (Direction des PTT, Lourenco Marques, Mozambique): 10 X 1949 god. izdana je jedna spomen marka od 4.50 esk. u plavoj boji. Marka je oblika uspravnog pravougaonika sa crtežem, koji predstavlja zemaljsku kuglu, oko koje je u krugu prigodan natpis, a levo ispod kugle je pismo sa pečatima.

Sa istim crtežem, samo sa promenjenim natpisom zemlje izdale su spomen marke i ove portugalske kolonije:

149) PORTUGALSKA INDIJA (Repartition centrale des PTT, Nova Goa, Inde portugaise): 10 X 1949 god. izdana prigodna marka od 2½ r. u crvenoj boji.

150) MAKAO (Repartition centrale des PTT, Macau, Macao): 10 X 1949 god. izdana prigodna marka od 32 A u ljubičastoj boji.

151) TIMOR PORTUGAIS (Repartition centrale des PTT, Dili, Timor Portugais): 10 X 1949 god. izdana jedna prigodna marka od 16 A u smeđoj boji.

152) TUNIS (Direction de l'Office des postes et télégraphes, Tunis, Tunisie) u oktobru 1949 god. izdana je prigodna serija od tri vrednosti: 5 f-zelena na plavom papiru, 15 f-crvena na plavom papiru i 25 f-indigoplava na plavom papiru. Sve su marke

oblika uspravnog pravougaonika i imaju isti crtež, koji predstavlja poštara na konju, iza njega džamiju sa visokim minaretom, iza nje zemaljsku kuglu na kojoj se nalaze jubilarne godine. U polukrugu iznad kugle nalazi se prigodan natpis, a iznad toga avion u letu.

(Nastaviće se)

Инж. РОМАН ПЕТРОВИЋ

Помоћна средства у филателији

Две од највећих грешака у филателији јесу сакупљање марака без икаквог система и реда, као и непоказивање збирки осталим сакупљачима и заинтересованим за филателију.

Прва грешка појављује се нарочито код почетника, који сакупљају сваку марку, без обзира на земљу, сврху издања и сл. Као главно мерило служи код оваквих сакупљача имати што више марака и на тај начин показати своју филателистичку снагу пред осталим сличним сакупљачима. Оваке марке налазе се поређане у свескама, књигама или примитивним класерима, замрљане, згужване, а многу пута и поцепане, тако да када о њима даје оцену искуснији филателиста, може констативати само упропашћеност и ове назови збирке.

Друга грешка јавља се и код старијих искуснијих филателиста. Познајући вредност марке, искуснији филателиста не ризикује, као што то чине почетници, да их ставља у свеске или књиге, да би их другима показао; принуђен је да марке чува код куће, било у ковертима или нагомила не по разним класерима. И на овај начин марке остају затворене од погледа других филателиста.

Разлог за ове грешке био би углавном у чињеници да немамо потребних помоћних средстава у филателији. Под помоћним средством можемо сматрати све оно што је у вези са чувањем, конзервацијом и спремањем марака.

Већ од првих почетка филателије, јављају се албуми, који представљају омиљен начин сакупљања. На насликана или празна поља (која су често нумерисана према неком од каталога) лепе се марке, те се комплетирају сва издања или њихов највећи део. Овај начин омиљен је код сабирања поништених марака. Марка након што је завршила своју функцију на писму, пере се и одлаже у албум.

Данашња филателија која у главном обухвата сакупљање чистих неупотребљених марака, не може се задовољити албумима, у које се марке лепе. За овакове сакупљаче постоје нарочите књиге — класери.

Не улазећи у то који је од ова два наведена начина чувања збирки згоднији и са филателистичког гледишта исправнији, опажамо и код једног и код другог начина недостатак албума и класера.

Леп и технички дотеран албум привлачи својим изгледом многе до тада незинтересоване сакупљаче. Мишљења сам да би наша филателија било много обогаћена излањем албума марака подручја ДФЈ и ФНРЈ, јер скоро сваки наш сакупљач сабира ово подручје, а нарочито почетници, који најлакше могу доћи до појединачних издања своје земље. Исто као што каталози марака имају оријентациону сврху (поред ознаке цена), албуми би у том смислу још више користили. Каталог представљају печатке о издатим маркама, а албуми садрже збирке марака.

Сакупљачи чистих марака туже се на несташницу класера. За чисте марке најосетљивије је питање њиховог смештаја и држања. Класери се показују као најбољи, но до њих се долази тешко. Многе збирке пропадају по разним књигама и свескама, јер се не чувају како би требало. Класери не смеју представљати луксуз; они представљају албуме за чисте марке.

Поред ових као помоћни материјал служе још и лепак за лепљење марака, целофанске кесице за марке, албум за блокове и целине, пинцете, зубосмежи, испитивачи боја и водознака и др. И у погледу овог материјала осећа се оскудица. Много пута је права реткост набавити добру пинцету.

У настојању да се ова питања реше повољно за филателисте, верујем да код сакупљача постоји много добро воље. Решењем питања албума и класера, решило би се једно од најактуелнијих питања.

Поставља се питање ко би могао успешно да реши ова питања. Филателистички савези, обзиром да се овде ради о трговачким пословима, који не спадају у њихов делокруг рада, могли би само дати драгоцену помоћ у техничкој сарадњи и пропагирању растурања помоћних средстава.

Сматрам да би предузеће „ЈУГОФИЛАТЕЛИЈА“ било најпозваније да преузме на себе издавање албума и класера као и снабдевање осталим материјалом. Ово предузеће могло би својим пословним везама и циљем свога пословања набавити потребан материјал и средства. И код сакупљача осећа се за овим материјалом велика потреба, а могао би је решити онај ко располаже материјалним средствима.

„ЈУГОФИЛАТЕЛИЈА“ би на тај начин много учинила за сакупљаче, а и финансијски ефекат не би изостао, јер се ради о артиклима који имају сталну прођу и велику потражњу.

Ми филателисти који осећамо потребу за албумима класерима и осталим материјалом, надамо се да ће се ово питање узети у разматрање и да ће се повољно решити.

Б. М.

ВИСИНА НАКЛАДА НАШИХ ИЗДАЊА ЗА ЗОНУ Б С.Т.Т.

Италијански часопис »Il bollettino filatelico« у свом броју 4 за април о. г., доноси чланак под насловом: »T. L. Trieste — Le emissioni della Zona B«, који је посвећен нашим издањима у тој зони. Чланак углавном обрађује статистички преглед издања зоне Б са висинама наклада сваког издања. У уводном делу објашњавана је подела Слободне територије Трста на зону А под англо-америчком војном управом, и зону Б под југословенском управом. Свака од ових зона самостално издаје марке за своје поштанске потребе, тако да су то два посебна и различита подручја, наиме ни једно не улази у састав другог. Објаснивши и разлику, која се углавном огледа у разлици претисака, употреби основних марака за прештампавање и језику, на којем су претисци и остали натписи на маркама, писац прелази на доношење података о појединим издањима зоне Б. Пре тог прегледа у чланку се констатује, да су сва издања зоне Б издана на легалан начин, на основу званичних законитих решења, да су правилно регистрована код организације Светског поштанског савеза у Берну, да су издана за стварне поштанске потребе, да су за те потребе коришћена, а и сада се користе на територији зоне Б. Ова је констатација важна стога, што се у извесним иностранним филателистичким круговима покушава оспорити поштанска потреба, а с тим и филателистичка вредност тих издања, и дати им један сасвим други, погрешан и нетачан значај. Писац чланка тврди да располаже са тачним подацима, црпеним из сасвим поузданих извора, на које се можемо сасвим ослонити. Поменути чланак обрађује ова издања:

1) Издање од 1 V 1948 год. поводом прославе 1 маја. Ово је издање пуштено у промет на основу наредбе Инспектората П. Т. Т. бр. 257 од 24 априла 1948 год. Марке овог издања су издате на три језика: српско-хрватском, словеначком и италијанском, на сваком посебно, а све

три марке на поменути језицима заједно повезана сачињавају т зв. триптик. (Каталог „Југофилателије“ стр. 199/200 бр. 1-3). Висина накладе је 36.000 комада, а од те количине уништено је 17.000 ком., тако да је стварно остало 19.000 ком. Марке овог издања повучене су из течаја 15 јула 1948 године.

2) Издање од 23 V 1948 год. поводом недеље Црвеног Крста. Марке су пуштене у течај 23 маја 1948 год. са франкатурном важношћу до 30 маја, колико је трајала недеља Црвеног Крста. За ово издање употребљене су југословенске марке Црвеног Крста (Каталог „Југофилателије“ стр. 193 бр. 1—2) и прештамpane новем вредношћу и одговарајућим натписом (каталог „Југофилателије“ стр. 202, бр. 1—2). Од франко марака прештампано је 30.000 ком., а од порто марака свега 6.000 ком., што значи да ово издање има свега 6.000 ком. комплетних серија. Писац напред поменутог чланка је утврдио, да се од порто марака налази у промету 2.000 неупотребљених комада, док су 4.000 код употребљени за франкирање. Претисак на франко маркама је црн, а на порто маркама је црвен. Постоји и црвени претисак на франко маркама (каталог „Југофилателије“ стр. 202, бр. 1 а), али поред свега настојања писац није могао то утврдити.

3) Издање од 17 X 1948 год. поводом господарске изложбе у Копрју. Марке овог издања пуштене су у течај на основу наредбе Инспектората П. Т. Т. бр. 780 од 22 септембра 1948 год. Марке су издате за авионску пошту (каталог „Југофилателије“ стр. 201, бр. 1—2). Висина накладе износи 50.000 комплетних серија. Франкатурну важност ово је издање имало до 17 јануара 1949 год.

4) Издање од 1 V 1949 год. поводом прославе 1 маја. Издање је пуштено у течај на основу наредбе Инспектората П.Т. Т. бр. 302 од 7 априла 1949 год. Висина накладе овог издања износи 120.000 ком. Издана је само једна марка (каталог „Ју-

гофилателије“ стр. 200, бр. 4). Марке су имале франкатурну важност до 31 јула 1949 год.

5) Издање од 1 VI 1949 год. за авионску пошту са вредношћу у лирама зоне Б. Марке овог издања пуштене су у течај на основу наредбе Инспектората П.Т.Т. бр. 193 од 5 IV 1949 год. Висина накладе по појединим вредностима је следећа:

1 лира	—	150.000	ком.
2 „	—	120.000	„
5 „	—	100.000	„
10 „	—	85.000	„
25 „	—	55.000	„
50 „	—	60.000	„
100 „	—	60.000	„

што значи да ово издање има 55.000 комплетних серија (каталог „Југофилателије“ стр. 201, бр. 3—9).

6) Издање од 15 VIII 1949 год. поводом увођења динарске валуте у зони Б. Издање је пуштено у течај на основу наредбе Инспектората П.Т.Т. бр. 670 од 13 VII 1949 год. За ово издање употребљене су југословенске франко марке са партизанским мотивима (каталог „Југофилателија“ стр. 176, бр. 123—129, 131—134) и прештамpane претиском „ВУЈА СТТ“, у латиници (каталог „Југофилателије“ стр. 200/201, бр. 5—14). Висина накладе појединих вредности ове серије су следеће:

0.50 дин.	—	70.000	ком.
1.— „	—	120.000	„
2.— „	—	120.000	„
3.— „	—	320.000	„
4.— „	—	70.000	„
5.— „	—	120.000	„
9.— „	—	70.000	„
12.— „	—	50.000	„
16.— „	—	40.000	„
20.— „	—	40.000	„

што значи да ово издање има свега 40.000 комплетних серија.

7) Издање од 15 VIII 1949 год., порто марке поводом увођења динарске валуте у зони Б. Порто марке овог издања пуштене су у течај на основу наредбе Инспектората П.Т.Т. бр. 670 од 13 VII 1949 год. За ово издање употребљене су извесне вредности југословенских порто марака (каталог „Југофилателије“ стр. 193 бр. 23—27) и прештамpane претиском „ВУЈА-СТТ“ у латиници (каталог „Југофилателије“ стр. 202 бр. 1—5). Висина на-

кладе појединих вредности ове серије износи:

0.50 дин.	—	30 000	ком.
1.— „	—	30.000	„
2.— „	—	30.000	„
3.— „	—	40.000	„
5.— „	—	30.000	„

што значи да ово издање има 30.000 комплетних серија.

8) Издање од 8 X 1949 год., поводом прославе 75-годишњице Светског поштанског савеза. Ово издање је пуштено у течај на основу наредбе Инспектората П.Т.Т. бр. 880 од 14 септембра 1949 год. За ово издање су потребљене југословенске марке од 5 и 12 дин. из серије издане истим поводом (каталог „Југофилателије“ стр. 183, бр. 233, 234) и прештамpane претиском: „ВУЈА—СТТ“, у латиници (каталог „Југофилателије“ стр. 201, бр. 15, 16). Висина накладе износи 30.000 комплетних серија, а франкатурну важност су имале до 8 јануара 1950 год.

9) Издање од 5 XI 1949 год. за авионску пошту поводом увођења динарске валуте у зони Б. Марке овог издања пуштене су у течај на основу наредбе Инспектората П.Т.Т. бр. 804 од 23 VIII 1949 год. За ово издање употребљено је издање авионских марака од 1 VI 1949 год. (каталог „Југофилателије“ стр. 201, бр. 3—9), на којем је прештампана раница вредност у лирама са новом вредношћу у динарима. Висина накладе појединих вредности ове серије је следећа:

1.— дин. на	1 лиру	78 000	ком.
2.— „ „	2 „	52.000	„
5.— „ „	5 „	63.000	„
10.— „ „	10 „	48.000	„
15.— „ „	25 „	22.000	„
20.— „ „	50 „	31.000	„
30.— „ „	100 „	28.000	„

што значи да ово издање има 22.000 комплетних серија.

10) Издање од 21 I 1950 год., поводом 100 годишњице железница на југословенској територији. За марке овог издања употребљене су југословенске марке, и блокови, издане истим поводом и прештамpane црвеним претиском: „ВУЈА—СТТ“, у латиници. Висина накладе марака је 20.000 комплетних серија и 10.000 пари блокова (зупчаних и незупчаних).

ИБРО Х. ХАРАШЛИЋ

За здраву и корисну филателистичку делатност омладине

Један од највећих, у исто вријеме и најодговорнијих задатака, који је преузела наша социјалистичка филателија, је превапитање наших филателиста, у првом реду омладине, и стварање истинског социјалистичког филателисте. Тај задатак није лак, нарочито када се узме у обзир да је за стварање таквог филателисте потребна ликвидација још ту и тамо заосталих нездравих, и нама страних особина бивше капиталистичке филателије, која се одржавала у тежњи да филателија буде средство за богаћење појединаца и начин помоћу кога ће се вршити спекулација са маркама. Пред нама је задатак да од наших омладинаца и омладинки створимо филателисте, који ће у сабирању марака гледати начин и средство за своју разноду, за своје културно уздизање, за упознавање борбе наших народа да под руководством КПЈ и друга Тита изграде социјализам. Величина улоге, коју је на себе узела наша филателија, огледа се у томе што је она преузела задатак да, стварајући истинског филателисту, створи код њега потребу, да у марци, као предмету сабирања, гледа нешто лијепо и корисно, што ће пробудити осећање за естетику, која тежи за добром и лијепом марком. Такву филателију, која на тај начин изграђује филателисту и даје могућност да кроз сабирање марака зна разликовати лијепо од ружнога, напредно од заосталог, добро од лошег, прима на себе велики, одговоран, али и частан задатак. Наша филателија је преузела тај задатак, она га већ спроводи у дјело и она ће га довести побједоносно до краја. На нама, филателистима, је да помогнемо настојање наших народних власти да изграде такву филателију, која ће по својим формама и циљевима одговарати интересима филателије уопште, интересима филателиста, интересима државе и наше друштвене заједнице, јер само таква филателија ће у потпуности бити социјалистичка.

Досадашњи рад и пракса нам показују да смо ми и до сада већ доста учинили по питању стварања истинског филателисте — аматера, који сакупљању марака прилази са посебном љубављу и осјећајем. Ми смо већим дијелом успјели да филателија код нас буде здрава, прогресивна, организована и масовна. То су главне особине наше социјалистичке филателије, које њу, као такву, и претстављају и која је

постала занимање и забава широких слојева наших радних људи. Здрава, прогресивна, организована и масовна филателија помаже држави и њеним напорима за изградњу социјализма у нашој земљи; такву филателију помаже и помагаће држава; за таквом филателијом треба да тежи и иде сваки добар и истински филателиста. Ми смо доста тога учинили у стварању таквог филателисте међу омладином, која претставља добар постотак чланства наших филателистичких савеза по народним републикама. Доста је учињено и доста је труда показано, али се не можемо и не смијемо задовољити са овим што је до сада учињено. Ако дубље анализирамо резултате постигнуте на подизању и изградњи наше филателије, доћи ћемо до закључка да се још доста треба и мора урадити, да би се створила онаква филателија, која одговара нашој социјалистичкој стварности.

Мора се много још учинити, нарочито међу омладином, јер је она та, која ће даље развијати нашу филателију и водити ка новим и још бољим успјесима. Зато питање омладине и питање рада са њом кроз филателистичке савезе претставља питање, које треба посебно да се третира и обрађује. Ја ћу у овом чланку покушати да обрадим то питање и да дам приједлоге за рад са омладином.

Једно од најважнијих питања у раду са омладином је уношење у рад система и интересантности. Потребно је да рад буде тако постављен да кроз њега заинтересујемо омладину и на тај начин појачамо вољу за посао за који се одредјетиле. Треба тежити да омладина заволи филателију, а то ће се постићи на тај начин, ако она осети практичне користи. На пример, ако ученик осјети да му сакупљање марака омогућује лакше, брже и са више разумјевања савлађивање школског градива; радник — ученик у привреди, ако осјети да му филателија и бављење са њом подиже културни ниво и омогућава да лакше схвати ствар са којима се у свом послу свакодневно сусреће итд. На овај начин ћемо заинтересовати омладину и она ће завоleti филателију и гледаће у њој забаван, културан и за њу користан спорт. Досадашња пракса нам показује да се питању омладине и њеном раду кроз филателистичке савезе није поклањала она пажња, коју стварно то питање тражи.

Зато је у будуће потребно по овоме питању кренути више у ширину, са више планског, организованијег рада.

Рад са омладином треба обавезно и искључиво спроводити преко омладинских секција при филателистичким савезима. Та форма рада је најприкладнија; она најбоље одговара омладини, јер је одвојена од старијих и кроз омладинску секцију ријешава чисто омладинска питања. Овдје је нарочито потребно нагласити, да свагдје, гдје год то могућности дозвољавају, треба састанке омладине одвојити од састанака старијих филателиста. На тај начин код омладине развијамо љубав за поступним развико, а не тежњу за брзим темпом развико, који се код исте врло лоше одражава. Кроз рад у омладинској секцији омладинац налази друштво, које њему најбоље одговара и у коме се најбоље осјећа. Омладинске секције су и најбоља форма за васпитно дјеловање међу младим филателистима, јер се они у њој налазе сви на окупу и заједно ријешавају своје омладинске проблеме. Руководство омладинских секција при филателистичким савезима треба да буде састављено од омладинаца, а надзор над радом руководства и секције треба да спроводи управа савеза. Руководилац омладинске секције треба да буде члан управног одбора савеза, јер ће на тај начин савез имати најбољу везу са омладин. секцијом, давати јој потребну помоћ, а омладинска секција ће имати сталну и најбољу везу са управом савеза. Пошто добар дио чланства наших филателистичких савеза чини омладина, потребно је ради лакшег и успешнијег рада подјелити омладинску секцију на групе, код подружница, или друге организационе мање јединице. Овдје треба бирати за руководиоце чланове омладинске секције, а руководиоц чланова омладинске групе треба да буде члан управног одбора подружнице, преко кога ће подружница, односно њено руководство, имати увид у рад омладине.

Кроз омладинске секције треба организовати цијелокупан рад са омладином. Кроз омладинске секције треба да се стварају филателисте под руководством старијих, искуснијих и способних филателиста, који хоће и имају вољу да раде са омладином и желе да јој помогну на путу изградње правог филателисте. Ми чујемо често, а и говоримо да је потребно да се од наших омладинаца и омладинки створе добри, културни и истински филателисти, да се од њих створе филателисти, који ће у марци, у њеном цртежу гледати културну, економску и политичку структуру земље којој припада марка, коју уноси у своју збирку. Ако се ради о нашој марци,

онда они кроз њу треба да сагледају борбу наших народа за изградњу бољег и срећнијег живота свију нас. Примјена овако постављених ствари кроз омладинске секције, још је један задатак руководства секције, а и савеза у изградњи младог филателисте. Једно питање, које се може врло успјешно и са мало воље и залагања — ако за то постоје могућности, — да изврши преко омладинских секција, је стручно уздизање чланова секције. То се може постићи путем коришћења стручне литературе, коју на жалост, баш наши млади филателисти врло мало или никако не користе, — било одржавањем предавања од стране филателиста, који су за то способни. Врло је похвално то, што су, на примјер, филателистички савези Н. Р. Србије, Хрватске и Словеније примјенили метод одржавања предавања за своје младе чланове, али то треба да буде брига омладинских секција. Зар не би било од користи за наше младе филателисте (па и за неке старије), када би се организовала предавања са темама: „Историја филателије“, „Филателија и наша народна власт“, „Постигнути успеси гледани преко наших марака“, „О карактеру и циљевима социјалистичке филателије“, „О начину израде марака и о материјалу употребљеном за њихову израду“ итд. Од оваквих и њима сличних предавања наши бив омладинци имали велике користи, они би сакупљању прилазили са више пажње и разумјевања.

Ми смо имали и имамо врло често појаву да наши омладинци филателисти не гледају на марку са њезине филателистичке вриједности, него је гледају са њене каталошке финансиске вриједности. То је оно што је нездраво и нама страшно; то не смије да буде међу нашим филателистима; то је оно са чим се мора да позабави омладинска секција. Ову су појаву наследили наши омладинци из прошлости, од неких старијих филателиста. Десио се случај, прије извјесног времена, гдје старији филателиста каже за једнога дечака, када је видео да зна добро да тргује: „То ће бити добар трговац, тај се неће дати преварити“. Из овог се примјера види како појединци гледају на филателију. Тај старији филателиста није пришао овоме дечаку и указао му на негативне особине његовог рада, него му исте одобрава и означава као „позитивне“. То је појава која доказује да наши млади филателисти не познају циљ наше социјалистичке филателије, а старији, кад су у друштву са њима, не упућују их на правилан пут. Кроз омладинске секције треба створити добре филателисте, а не добре трговце.

Наша филателија окупља у своје редове омладинце и омладинке разних за-

нимања. Међу нама има радника, ученика у привреди, ђака, службеника и студента. Ту наши филателистички савези, а заједно са њима и омладинске секције треба да полазе од становишта: добар радник, добар ђак, добар службеник, добар члан Народне омладине — добар филателиста. Ово напомињем из тога разлога што међу нашем омладином има слабих ђака са једном или чак са више опомена, има алкавих радника, има слабих чланова Народне омладине. Додуше, таквих је мало, али их има. Таквим и сличним „филателистима“ није мјесто у филателистичким савезима, јер се од таквих нема користи, него штете. Такве „филателисте“ треба искључивати из савеза за краћи или дужи период; о њима треба да води рачуна омладинска секција, која ће васпитно дјеловати на те другове. Са друге стране, тиме помажемо радионици, творници, школи или установи где се тај и такав омладинац налази; тиме помажемо таквог члана у отклањању грешака и показујемо снагу наше филателије. За оне који су искључени за краћи период, руководство омладинске секције може да оставља марке, које су изашле у времену док је исти био одстрањен из савеза, а за оне који су искључени за дужи период или за стално, то не треба чинити.

Наше омладинске секције треба да воде рачуна шта, како и на који начин наша омладина сабира; да воде рачуна о томе на шта су се опредјелили наши млади филателисти. Моје је мишљење да сваки наш млади филателиста треба да почне своју филателистичку дјелатност са маркама ФНРЈ, а затим, постепено, да прелазе и на

остале земље. Ово предлажем из разлога што је до наших марака за њега најлакше доћи и што је логично почети од своје земље. Омладинске секције, односно њихова руководства, треба редовно да врше контролу збирки чланова секције. На овај начин ствара се најбоља могућност да се прати развитак сваког члана секције, а са друге стране видеће се какав смисао има тај члан за естетику и колико воли филателију. Пратећи рад сваког члана омладинске секције моћи ће се да доносе најправилније и најтачније одлуке о похваљивању и кажњавању оних који буду то заслужили. Указивања и кажњавања са једне, и похваљивања и награђивања са друге стране, треба редовно примјењивати кроз омладинске секције. То је потребно из тога разлога, што се на тај начин исправљају грешке, проналазе иницијатори и истичу најбољи, ствара чврстина секције, а љубав, воља и озбиљност за радом код њених чланова.

Овим чланком имао сам намјеру да дам неке сугестије, чије би спровођење у дјело кроз наше омладинске секције, у великој мјери помогло рад филателистичких савеза, а од наших омладинаца и омладинки створиле добре филателисте. Нисам имао намјере да кроз ово неколико напомена дефинитивно оформулишем рад омладинских секција при савезима, већ да укажем на важност рада са омладином, која треба и као филателиста да буде од користи народу, домовини школи, установи и предузећу где ради; да буде од користи нашој социјалистичкој филателији, која кроз своје редове васпитава истинске борце за социјалистичку изградњу наше земље.

АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

Јубиларна година за пренос поште ваздушним путем

Са постанком првих људских заједница настала је и потреба општења између тих заједница. Свакако да је у почетку општење било усмено, преко нарочитих изасланика, затим разним сигнаlima (довикивањем, знацима помоћу покрета руку или неких предмета у рукама, помоћу ватре и др.). Али, кад су људи научили писати, од тада су се почела слати писма. И писменошћу у опште, па и дописивањем није се могао служити свако; кроз дуги низ векова на то су имали право само повлашћени редови, виши staleжи — вла-

дари, свештеници и др. Народ од тога није имао никакве користи. Па и прве уређене поште биле су установе владара и војсковођа. За пренос писама искоришћавани су људи, разне животиње и разне направе. Прве писмоноше били су људи пешаци, на коњима и на колима. За бржа преносна средства није се за дуго знало. Тек после много времена употребљавана су и друга преносна средства, али и то у нарочитим случајевима; на пример опседнутим градовима, одн. војсци у њима слати су извештаји и др. текућом водом

— реком, ако би протицала кроз те градове или су писма везивана за стрелу и пребацивана преко опсађивача.

Најважнији начин за слање писама преко животиња био је преко голубова. Још давно је примећено код голубова да ма где били однесени, без обзира на удаљеност, чим буду пуштени на слободу, враћају се у своје голубарнике. Људи су ту склоност голубова искористили и употребили их као веснике. За дуго време голубови су служили само за веснике појединаца, према указаним потребама. Али, око 1150 године султан Неуредин у Алепу успостави државну редовну голубију пошту. Ова је пошта служила за пренос хитних вести између престонице и многих знатних градова и војничких логора, за пренос наредба управницима провинција. Дакле, пре 800 година биле су успостављене прве редовне ваздушне поште са голубовима писмоношама за везу престоница и провинцијских старешина у Персији, Египту и другим земљама поред обала Средоземног и Црног мора.

Али, по себи се разуме, голубови су били преносиоци само појединачних писама. Требало је да протече много векова, да се у многоме усаврше разна саобраћајна средства за пренос робе, па и поште, по земљи и воденим путевима, па да човеку падне на памет, у једној тешкој ситуацији, да покуша да се користи ваздушним путем за пренос поште у већим количинама.

Кад је у септембру 1870 године био Париз потпуно опкољен од немачке војске,

француска поштанска управа настала је да одржи везу између Париза и унутрашњости Француске. После неуспелих покушаја са голубовима, које су пруски војници ловили, скоро без пропуста иједнога, и после скупог плаћаних покушаја пожртвованих синова Француске да Сеном прођу кроз непријатељске редове, поштанска управа у Паризу решила се да искористи пут кроз ваздух. Набавила је балон за транспортовање поштанских пошиљака.

Пре 80 година, на дан 23 септембра 1870 године, у 7^{3/4} часова у вече напустио је балон »Neptun«³ Париз са 103 килограма писама; срећно је приспео у Evreux.

Међутим, није се остало на том првом покушају преноса поште ваздушним путем. 25 септембра отпремљен је из Париза други балон »La Città di Firenze«³ са 104 килограма поште, који је после 3^{1/2} сата срећно стигао у Vernouillet.

Од 29 септембра било је уведено редовно одашиљање поште балонима последним људством (*ballons montés*). Сем њих пуштани су и мањи, непоседнути балони (*ballons libres*), натоварени само поштанским картама. До 28 јануара 1871 узлетело је 54 балона, који су пренели 2.500.000 писама у тежини око 10.000 килограма. Балонска пошта већином се састојала из створених карата и цедуља.

Дакле, 1950 година је двоструко јубиларна година: осамстотина година од увођења редовне голубије поште и осамдесет година од увођења балонске поштанске службе.

А. СЕКЕЉ

ЗА ПОБОЉШАЊЕ ДОМАЋЕГ КАТАЛОГА

Каталог „Југофилателије“ је крупан допринос нашој филателији и нашој још увек сиромашној филателистичкој књижевности, јер је попунио велику празнину која се у том погледу знатно осећала и доста тешко подносила. После издавања тог каталога можемо коначно са задовољством рећи, да најзад имамо свој каталог, који је свима приступачан, а затим, што је врло важно, на нашем је језику. Надамо се, да на овом нећемо стати, него да ће редовно следити нова, допуњена и поправљена издања, и да ће се наш каталог временом проширити и на друге земље, ако не на једном, оно бар постепено. Постепено проширавање могло би ићи путем обухватања прво балканских

земаља, затим земаља Средње Европе и тако редом, док се не би обухватила цела Европа.

Да би се обрада и квалитет каталога у следећим издањима све више побољшавали потребно је ослонити се на што већи број филателиста. Наиме, потребно је прикупити што више примедба и проверених података од оних, који се са њим служе.

У том смислу износимо овде неколико запажања, за која сматрамо да су грешке, које би свакако требало отклањати и на концу сасвим отклонити. Та запажања и примедбе састојали би се у овоме:

1) Издање за Словенију 1919 доста је чудно обрађено. Ако желимо да пронађемо једну марку имаћемо доста муке, јер

се она више пута понавља, са сваком врстом папира поново, уместо да је састављен списак најјевтинијих марака и табеларни преглед, како је то учињено и код осталих емисија, које имају разне папире, зупчања и боје. Боје су обрађене до невероватних танчина са немогућим скованим називима, као на пр. тамножуто-маслинастозелена, смеђејоргованастро-карминска итд., а зупчање, које је много очигледније од најфинијих нианса мешавине боја, потпуно је занемарено. Тако, цртасти и тастерастии пробод нису показани одвојено, а мешани пробод и мешано зупчање нису ни споменути.

2) Код новинских марака бр. 68—84 није показана разлика између љубљанског и бечког издања, док ту разлику показују страни каталози (на пр. Цумштајн). Исто важи и за порто марке заједничког издања 1921 и 1923 год.

3) Код неких пригодних серија на ковертима са пригодним жигом цена је нижа од цене обичне жигосане серије (на пр. серија 263—267). Сматрамо да је ово апсурдно, ако није случајна грешка, јер свако може те марке скинути са коверте и тако им повећати цену.

4) Марке у окупираној Србији издање за заробљенике, није довољно рашчлањено, јер нису посебно показане марке са оцилом лево и десно.

5) О величини марака није вођено довољно рачуна, тако да су на страни 175 и 192 две марке исте величине са потпуно идентичним сликама, репродуковане у различитим величинама па ће неупућени скупљачи (првенствено почетници), тражити марке са истом сликом, али различите величине у убеђењу да као такве и постоје, јер их и каталог тако показује. Уопште, у целом каталогу треба све марке репродуковати у њиховој стварној, природној величини, а ако то није могуће онда у истој размери све слике смањити, односно повећати.

6) Код неких серија дате су цене само у укупном износу за целу серију, а о цени појединих вредности из серије нема никакве оријентације (ДФЈ бр. 123—134, 172—175, порто ФНРЈ бр. 23—30). Цена комплетне серије је свакако збир цена свих појединих вредности у серији (често извесним смањењем). Стога кад се зна цена целе серије, свакако се мора знати и цена сваке вредности у серији. У каталогу је потребнија цена сваког појединог комада него комплетне серије, јер ће из појединачних цена свако моћи израчунати вредност комплетне се-

рије, док из укупне цене за целу серију ретко ће ко моћи израчунати вредност појединих марака, поготово ако нема података о висини накладе.

7) Код неких издања називи су непотпуни, а нема ни слика, тако да се не зна на која се издања односи излагање у каталогу (на пр. авионско издање за зону Б у лирама бр. 3—9).

8) Нигде се не упозорава да постоје фалсификати, као што то чине други каталози. Упозорење на фалсификате, објашњење о њима и упознавање филателиста са фалсификатима, врло је важан информативни део каталога. Ово се није смело изпустити јер је логичније да нас о фалсификатима наших марака обавештава наш домаћи каталог, него да податке о томе тражимо у страним каталозима. Наш каталог је многим нашим филателистима једини и основни удеоњик, који их упозоравањем мора заштити од наседања несавесним људима, који ће им под видом оригиналних марака подметати фалсификате.

9) У каталогу као најнижа цена показана је цена од 0,20 дин, и ако има много марака које не вреде ни толико. Наша најнижа новчана вредносница је 0,50 дин, која у практичном животу једино долази у обзир као најнижа. Међутим, када се већ показују цене и испод те вредности, онда би се могле ставити стварне цене, према стварној вредности марака, на пр. 0,10; 0,25 и сл. Ово би нарочито било потребно сада, када се код слања марака у иностранство одвојено узимају у обзир марке минималне вредности (издане у опромним количинама), чији списак није објављен нигде.

10) Каталогу недостају многа објашњења о појединим издањима тако да су често страни каталози богатији у тим потребним објашњењима, него домаћи каталог. Каталог је намењен филателистима и он не сме бити један строго трговачки ценовник марака, већ поред тога мора бити, бар у мањој мери, и филателистички руковођ и уџбеник.

Сматрамо да су ово недостаци првог издања „Југофилателијиног“ домаћег каталога, које у идућем издању треба отклонити. Тих, односно сличних недостатака вероватно има још па их треба све изнети, да би добили један беспрекоран каталог уз учешће свих, који се њим служе и којима је намењен.

E. ARHANGELJSKI

NOVI KATALOG VAZDUŠNE POŠTE »SANABRIA« 1950

15 juna izašlo je iz štampe najnovije izdanje američkog kataloga vazdušne pošte »SANABRIA'S AIR POST CATALOGUE 1950«.

Oprema kataloga je vrlo dobra; format je znatno veći (16×23,75 sm) nego kod prošlogodišnjeg izdanja; u crnom je povezu, dok je ranije povez bio plave boje; sada ima 468 strana prema prošlogodišnjem od 978 strana. Može se zamisliti koliko je truda bilo potrebno za preradu kataloga, da se ceo prošlogodišnji materijal stavi na dvaput manji broj strana, i ako prošlogodišnjem materijalu treba dodati još mnogobrojna nova izdanja.

Raspored materijala u katalogu: 423 strane posvećene su markama zvaničnih i poluzvaničnih izdanja; na str. 424—441 su marke britanskih kolonija; na str. 426—441 probni otisci i eseji; na str. 442—443 probni otisci »de luxe« francuskih kolonija; na str. 444 do 450 specimeni; na str. 451—458 celine vazdušne pošte — koverte sa otštampanom markom »AIR POST ENVELOPES«; na str. 459—466 celine vazdušne pošte »AIR LETTER SHEETS« (pismo-koverat).

Štampanje kataloga je vrlo čista na veoma sjajnom i debelom papiru. Slike su jasne; označavanje slika je praktično izvedeno, te se lako može razaznati koja slika ide uz koju marku.

Svega ima: 9.925 službeno izdanih maraka (bez grešaka i varijanata), 1037 poluzvanično izdanih, 1556 probnih otisaka i eseja, 138 probnih »de luxe« francuskih kolonija, 749 specimena, 175 koverata »AIR POST ENVELOPES«, 225 koverata-pisama »AIR LETTER SHEETS«. — Uprava pošta, koje su izdavale marke, ima svega 172 (države i kolonije).

U poređenju sa starijim izdanjem postoje ove izmene: 1) Smanjena je količina slika maraka; dok je u prošlim godinama svaka marka imala svoju sliku u prirodnoj veličini, sada se od serije daje jedna ili dve slike, koje su od 1947 godine sa umanjenim formatom, — a ostale marke u seriji su opisane u zaglavlju; — 2) Vodoznaci su kod svake države uporedo sa markama, kojima pripadaju, a ranije su svi vodoznaci bili u posebnoj tabeli, pobrojani i naslikani, na kraju kataloga; — 3) Tekst u katalogu podeljen je na dva stupca, dok je ranije bilo štampano u neprekidnim redovima preko cele strane; — 4) Iza naslova svake države dati su podaci o njenom geografskom položaju, veličini površine, brojnom stanju stanovnika i o glavnom gradu; — 5) Naveden je monetarni sistem i vrednost u američkim dolarima,

na pr. za Jugoslaviju »DINAR = 100 para = Dolar 0.02 U. S.«; 6) Štampanje ide neprekidno, jedna država za drugom, bez praznih prostora među njima, što je išlo u korist smanjivanja broja strana.

Cena kataloga Dolara 4.75.

Ovaj katalog je najbolji katalog za arofilateliste; zbog toga ga i preporučujem našim sabiračima.

I do sada je bilo u katalogu grešaka i propuštanja. Za 1940 i 1941 g., za života Nikolasa Sanabrije, ja sam davao ispravke za ovaj katalog; on ih je mnogo primio, naročito u pogledu količina izdatih maraka (u 38 država). Sadašnji izdavač kataloga, Robert Lyon, raniji trgovac s markama u Nju-Yorku, nije mi poznat. Primetio sam da su greške iz kataloga za 1946 godinu ostale do sada neispravljene.

Kod jugoslovenskih zemalja ima razlike između kataloga »Sanabria« i »Jugofilatelija«, naročito kod datuma izdavanja i veličine izdanja. U ovom pregledu najpre će biti navedeni podaci iz »Sanabria«, a u zagradi iz »Jugofilatelije«.

Jugoslavija: 1) 1934 juna 10 (15); količina: 2 din. 300.000 (200.000), 3 din. 150.000 (200.000); — 1935 januar 15 (1); — 1937 septembar 2 (12).

F.N.R.J.: 1947 april 11 (21); — 1948. avg. 22 (27).

S. T. Trsta: 1949. juna 18 (1); količine: 1 lira 125.000 (150.000), 2. — 1. 125.000 (120.000), 5 l. 125.000 (100.000), 10 l. 100.000 (85.000), 25 l. 75.000 (55.000), 50 l. 75.000 (60.000), 100 l. 50.000 (60.000).

Okupirana Srbija: Bez oznaka količina; 1) 1941 jula 12 (19); — 2) 1941 avg. 1 (jula 28); — 3) 1942 juna 5 (jula 5).

S. T. Trsta: 1949 juna 18 (1); količine: *Okupirana Slovenija:* U izdanjima od 10 maja 1941 razlike u količinama: 50 para 1.800 (6.800); — 1 d. 1.800 (8.600); 2 d. 1.800 (4.100); — 2,50 d. 1.800 (4.200); — 5 d. 1.800 (3.300); — 10 d. 1.800 (3.900); — 20 d. 1.800 (1.850); — 30 d. 1.800 (6.900); — 50 + 50/5 d. 5.700 (5.900); — 1 + 1/10 d. 5.700 (5.700); — 1,50 + 1,50/20 d. 5.700 (5.800); — 2 + 2/30 d. 5.700 (5.900).

Okupirana Crna Gora: Vrlo dobro su obrađene serije talijanske okupacije od 1941 g.; mi ćemo izneti detaljniji pregled, jer nijedan drugi specijalan katalog ih ne daje: 1) sa pretiskom »Montenegro (Crna Gora) 17 IV 41 XIX«: 50 para 2.000 (2.000), sa izvrnutim 1 u pretisku 20 (—); 1 d. 3.000 (3.000), sa izvrn. 1 u pret. 30 (—); 2 d. 3.000 (3.000), sa izvrn. 1 u pret. 30 (—); 2,50 d. 2.000

(2.500), sa izv. 1 u pret. 20 (—); 5 d. 1.500 (1.500), sa izv. 1 u pret. 15 (—); 10 d. 1.500 (1.500), sa izv. 1 u pret. 65 (—); 20 d. 1.000 (1.500) sa izv. 1 u pret. 10 (—); 30 d. 1.500 (1.500), sa izv. 1 u pret. 15 (—). Izvrnuti 1 u pretisku javlja se jedan put u tabaku — 96. marka. — 2) Sa pretiskom »Governatorato del Montenegro, Valore in lire«: 50 para 3.500 (1.100) sa 1 mesto i 70 (—); 1 d. 6.100 (1.100), sa 1 mesto i 122 (—); 2 d. 5.900 (1.100), sa 1 mesto i 118 (—); 2,50 d. 2.500 (1.100), sa 1 mesto i 50 (—); 5 d. 1.500 (1.100) sa 1 mesto i 30 (—); 10 d. 1.500 (1.100), sa 1 mesto i 30 (—); 20 d. 1.100 (1.100), sa 1 mesto i 22 (—); 30 d. 1.500 (1.100), sa 1 mesto i 30 (—). — Greška 1 mesto i nalazi se u svakom tabaku dva puta: 13 i 82 marka. — Serija po »Jugofilateliji« br. 33—40 i kod »Sanabrije« ima istu veličinu izdanja 500 serija, ali još i sa greškom 1 mesto i kod svih vrednosti, u svakom tabaku po dva puta. — Kod serije navedene u katalogu »Jugofilatelije« pod br. 49—52 ne pominje se, a kod »Sanabrije« navedena je greška »Montenegro« po 10 komada od svake vrednosti. — Kod serije br. 53—56 kod »Sanabrije« navedena je ista greška, sa kojom ima kod 53 i 54 po 20 komada, a kod 55 i 56 po 16 komada; sem toga kod »Sanabrije« je naveden i izvrnut preti-

sak, od kojih ima 20 komada samo kod br. 54. — Serija br. 95—100, izdata, po »Sanabrije« 9 maja 1943. — Serija br. 115—119 sa pretiskom »Nationaler Verwaltungsausschuss/ 10 XI 1943« izdata je 10 nov. 1943. Ni kod ovih serija, a ni kod serija br. 126—128 i 133—135 nisu navedeni datumi izdanja ni u jednom katalogu.

Demokratska Federativna Jugoslavija — *Cina Gora* kod »Sanabrije« ispušteno je izdanje avionskih maraka od 7 III 1945 sa pretiskom »Federativna Demokratska Jugoslavija« (»Jugofilatelije« br. 32—35).

Kod zajedničkih izdanja Jugoslavije, kod avionskih maraka iz 1947 g. kod »Sanabrije« pogrešno je navedeno: »U toku 1948.—49. bila su dopunska štampanja u tabacima od 100 (10×10) kom., ali nije utvrđeno da li su bile izdate sve vrednosti. Prvo štampanje 250.000 serija, drugo 500.000«.

Za naše čitaoce biće interesantno procena naših maraka kod »Sanabrije« u dolarima. U sledećoj tabeli naznačeni su u prvom stupcu brojevi prema katalogu »Jugofilatelije«; cene su navedene za nove i upotrebljene marke i to najpre po »Sanabrije« u dolarima, zatim po Zumštajnu sa cenama pretvorenim u dolare, prema »Sanabrije« 1 šv. fr. = 0,2310 dol. i, najzad, po »Jugofilateliji« u dinarima.
(Tabela u idućem broju)

D. B. SPAJIĆ

KONTROLNE MARKE ZA NOVAC

U »Filateliji« br. 7/8 na str. 192 objavljena je beleška pod naslovom: »Nepoznati esej iz stare Jugoslavije« sa slikom kontrolne marke bez oznake vrednosti u crvenkastonaranđastoj boji sa slikom ženske glave i napisom: »Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca« na srpskom hrvatskom i slovenačkom.

Ove marke izdate su 1919 g. kao kontrolne za lepljenje i žigosanje Austro-ugarskih novčanica, koje su se zatekle posle

svršetka prvog svetskog rata na teritoriji Jugoslavije. Do zamene svih novčanica za dinarske, u cilju da se spreči unošenje istih novčanica iz Austrije i Mađarske, na sve zatečene novčanice u Jugoslaviji lepljene su ove kontrolne marke i žigosane pečatom finansijskih uprava ili ovlašćenih novčanik zavoda. Na svaku vrstu novčanice lepljena je posebna marka po boji ili po crtežu. Ovakvih maraka ukupno je izdato pet raznih, i to:

Crtež: ženska glava, zupčane, bez oznake vrednosti sa napisom: »Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca« na srpskom, hrvatskom i slovenačkom (sl. 1):

žutozelena boja

crvenkastonarandžasta

ljubičasta (za novčanice od 20 kruna).

Crtež: državni grb, sečena, bez oznake vrednosti i napisom u ćirilici: »Kraljevstvo Srba, Hrvata, Slovenaca« (sl. 2):

žuto-smeđa boja (za novčanice od 100 kruna)

Crtež: državni grb, sečena, bez oznake vrednosti i napisom na slovenačkom jeziku: »Kraljevstvo Srbov, Hrvatov, Slovencev« (sl. 3):

žute i plave boje (za novčanice od 1.000 kruna).

Ove marke spadaju u zbirke taksenih maraka.

НАШЕ МАРКЕ

„КОМЕТА“ НА ВРЕДНОСТИ ОД 0,50 ДИН. ИЗДАЊА „СЛАВЕНСКИ КОНГРЕС“ У БЕОГРАДУ

Друг Б. Живковић, члан филателистичког друштва „Ловренц Кошир“ у Београду, нашао је један примерак марке 0,50 дин. издања 8 XII 1946 г. — „Славенски конгрес у Београду“ (бр. 167 по каталогу „Југофилателије“), који има једну већу и

упадљивију грешку са леве стране у виду комете, која се налази на кући, а реп јој се пружа у лево ка ивици марке. Друг Живковић није могао утврдити која је то марка у табаку као ни то, да ли је грешка типична или случајна. Грешка је настала вероватно стога, што је на боју марке канула нека текућина, која је утицала на боју па је брисањем оставила траг за собом. Ако би то било тачно, онда је грешка случајна. Б. М.

ДЕЛИМИЧНО НЕЗУПЧАНА ВРЕДНОСТ ОД 1,50 ДИН. ИЗДАЊА 1933 ГОД. НА ТАНКОМ ПАПИРУ

Наш читалац друг Б. Живковић, члан филат. друштва „Ловренц Кошир“, нашао је употребљену марку од 1,50 д. из издања 1932 г. (бр. 113 по каталогу „Југофилателије“), која је са леве стране незупчана. Марка је из лезог ивичног окомитог реда у табаку, па је сигурно цео тај ред остао незупчан, а пошто се марке не пер-

форирају табак по табак, већ неколико табака заједно, онда је тих марака морало бити више комада. Б. М.

ПОРЕМЕЂЕНИ ПРЕТИСЦИ НА МАРКАМА ОД 1 Д. ЖУТО-СМЕЂЕ БОЈЕ

Друг М. Илић из Београда ставио нам је на расположење пар марака од 1 дин. жуто-смеђе боје са поремеђеним претисцима, што је настало због набора готових марака при штампању претисака.

Марке су из последњег реда једног табака и то 93 и 94 марка, Свакако да су и 91 и 92 марка, а можда и 81, 82, 83 и 71 и 72 марка са интересантним претисцима, судећи према правцима набора. А. П.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ

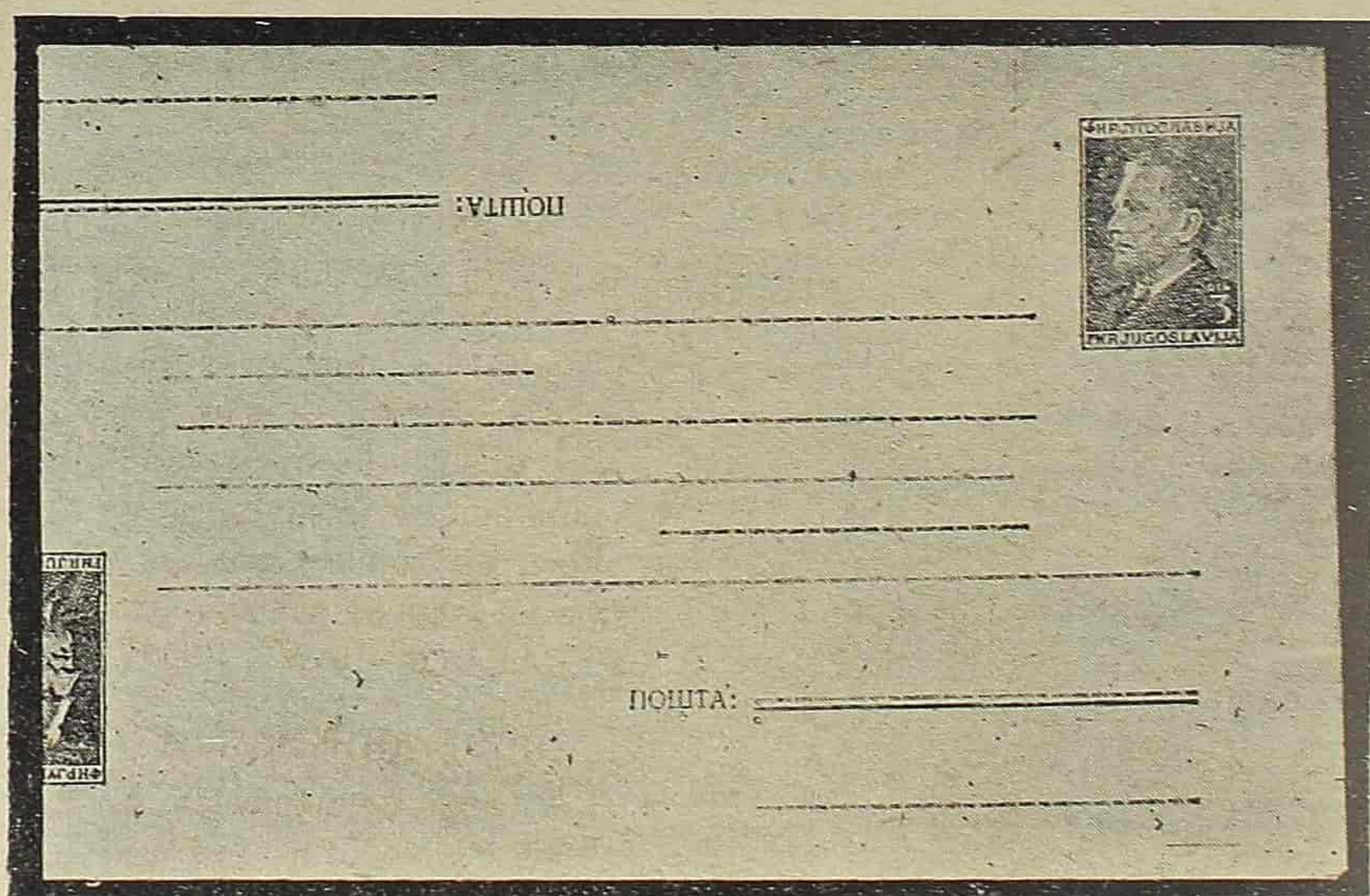
ТЕТЕ-ВЕСНЕ ПОЛОЖАЈ НА КОВЕРТУ

Друг Душан Павловић, члан филателистичког друштва „Сава“, нашао је на београдској пошти бр. 1 интересантан коверат, који је два пут прошао кроз штампарску машину, први пут исправно, а други пут у изврнутом положају. Приликом другог пуштања коверта кроз штампарску машину, коверат је померен у страну тако да је марка мањим делом на предњој страни, а већим делом на задњој. Услед померања и делови хоризонталних линија такође су прешли на задњу страну.

НОВИ КОВЕРАТ СА ПАРОЛОМ

У првој половини месеца јула пуштени су на београдској пошти у течај нови масовни коверти II издања са текстом на македонском језику и следећом паролом оштедњи: „Да вложуваме пари на штедна књишка, да се навикуваме на правилно располагање со заштедите“.

Текст паролe се разликује од текста на коверти с наштампаном марком, која означаје индустрију. Наиме, коверат о којем је реч на наштампаној марки носи лик Маршала Тита. Инж. Бр. Мазаливић

Полеђина коверта такође је двалут штампана, опет у обрнутим положајима. Код обрнутог штампања од речи „шаље“, види се само слово „е“, због отсецања папира ради састављања коверта, док су линије за адресанта целе. Приложена слика показује како изгледа коверат са предње стране (лица).
Б. М.

КОВЕРТИ МАСОВНИХ ИЗДАЊА БЕЗ ИКАКВИХ ОЗНАКА

На пошти су нађени коверти без икаквих штампаних ознака. Када се боље погледају види се слепи отисак, што значи да су случајно два коверта заједно стављена у машину па су такви паковани и послати на пошту. Коверти су из издања са ликом Маршала Тита као на маркама издања 1 маја 1950 год.
Б. М.

ЗАГРЕБАЧКО И БЕОГРАДСКО ШТАМПАЊЕ МАСОВНИХ КОВЕРАТА

Масовни коверти са наштампаном марком, која носи лик Маршала Тита према нацрту на маркама издања 1 мај 1950 год. штампани су у Београду и у Загребу. Разлика између ова два штампања су сасвим уочљиве. Коверти загребачког штампања су већи по формату, папир је жућт, штампа је добра и чиста, а боја је светло црвена. Коверти београдског штампања су мањи, папир је сиво-жућкаст, штампа је груба, а боја затворено црвена. Коверти немају уобичајеног текста на полеђини.
Б. М.

СПЕЦИЈАЛНЕ КОВЕРТЕ ЗА НАРОДНИ УСТАНАК У ОРАХОВИЦИ

У прошлом броју смо јавили, да је решењем Министарства пошта био у употреби пригодан поштански жиг у Орахо-

вици на дан 2 јула 1950 год. поводом прославе дана народног устанка у Хрватској. Донесимо сада и слику тог пригодног жига.

Сем пригодног жига за прославу је био припремљен и нарочити коверат. На левој страни тог коверта налази се текст: Дан народног устанка, са почетним словом у црвеној боји, док су остала слова у црној боји. Испод тог натписа налази се слика споменице првоборца у црвеној

боји а десно од слике јубиларни датум у два реда: 27-VII-/1941-1950, у црној боји. Испод свега тога назив места: Славонска Ораховица.

Специјалном коверту био је приложен и папир за писање, који на почетној страни у горњем делу преко целе стране такође има наштампан исти пригодни текст.

И коверат и папир су врло укусно израђени. Текст на коверту и папиру је у латиници.

Б. М.

НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ РЕГАТЕ У ШИБЕНИКУ И ВИСУ

У прошлом броју, на стр. 264, дали смо опис и слику пригодног жига за Јадранску регату у Сплиту. Добротом друга и пријатеља нашег листа, друга Владимира Махмана из Сплита добили смо и остала

њег 23 мм; са натписима у прстену „ЈАДРАНСКА РЕГАТА“ / „ШИБЕНИК“, са цртежом једрилица у средњем кружном пољу, а испод њих сталан датум „6—16 VII 1950“ у правом хоризонталном реду.

Жиг употребљаван на Вису: једнокружан, црне боје, пречника 32 мм, са сликом једрилица у горњем делу кружне површине, а у доњем делу са натписима у три права хоризонтална реда „ЈАДРАНСКА РЕГАТА / 6—16 VII 1950 / ВИС“.

ПРИГОДНИ ЖИГ У ОРАХОВИЦИ

У вези обавештења у прошлом броју „Филателиста“, на стр. 264, доносимо, захваљујући другу Станку Новаковићу из Осијека, опис и слику пригодног жига употребљеног на дан прославе почетка на-

два жига употребљавана при истој приредби, од 6—16 VII 1950 у Шибенику и у Вису.

родног устанка у Хрватској, 27 VII 1950.

Жиг је гумени двокружан, са спољним кругом дебљим, унутарњим тањим, величине пречника 27¹/₂ мм, љубичасте боје, са натписима у кругу „ДАН НАРОДНОГ УСТАНКА/ОРАХОВИЦА“, са петокраком звездом и испод ње са сталним датумом „27-VII-1950“ у правом хоризонталном реду — у средњем кружном пољу.

Жиг употребљаван на пошти у Шибенику јублика је прстенастог, црне боје; пречници спољног круга 32 мм, унутар-

ДА ЛИ ЈЕ И ОВО ПРИГОДАН ЖИГ?

Као што се види из слике, то је жиг поште Сплит I, који се употребљава на упутничком шалтеру те поште. При дну жига, на већем делу кружне површине налази се један замрљани део, који може да подсећа и на море, као на камене врлети Далмације. Али, није ниједно од тога двога! То су још остаци „братског рада“ усташа и њиховог поглавника, — то су

остаци поништеног написа у ћирилици на жигу који је употребљаван пре окупације.

Зар би било тешко и скупо повлачење тих жигова?!

ФАЛСИФИКАТИ**ФАЛСИФИКАТ ГУМЕ НА МАРКАМА**

На општим састанцима београдских подружница С. Ф. С. примећена је појава серија Хрватске бр. 1—8 и 9—23 (по каталогу „Југофилателије“) са лажном гумом. Лажна гума је добро успела и лако може да превари необазривог скупљача.

Пошто је претисак у књиготиску утиснут на готовим маркама, дакле гумирањем, оставља приметан рељеф на гуми. Тога рељефа нема на примерцима са лажном гумом, јер је у овом случају гума нанесена после претиска. Ово је важан знак за распознавање лажног гумирања, — у овом случају.

Пожељно је да „Југофилателија“, која по званичној дужности врши контролу пошљака марака за иностранство, не допушти да наши скупљачи — можда и из незнања — шаљу марке са лажном гумом у иностранство, чиме хује угледу наше филателије, а у исто време и наше земље.

С. Манжелеј

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ**ОСНИВАЊЕ ПОДРУЖНИЦЕ САВЕЗА
ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
У БЕЛОЈ ЦРКВИ**

Филателисти у Белој Цркви, где их је приличан број, нису до сада имали своје филателистичке организације. Мањи део њих је био учлањен директно у Савез филателиста Србије, док је део њих био неорганизован. Обзиром на број довољан за оснивање подружнице, а и из осећања потребе да се иста оснује, да се филателисти Беле Цркве прикупе у једну организацију преко које ће моћи успешније гајити овај корисни спорт, одржана је 9 јула 1950 г. оснивачка скупштина на којој је основана подружница.

Оснивачка скупштина је одржана у просторијама Мезног индустријства и занатства, којој је присуствовао већи број белоцркванских филателиста. Скупштини је присуствовао друг Милан Влаисављевић, као делегат подружнице СФС-а у Вршцу, чији је секретар. Он је руководио оснивачком скупштином.

Скупштина је имала овај дневни ред:

1) отварање скупштине, избор радног председништва, записничара и два поверача записника;

2) реферат о значају формирања подружнице у Белој Цркви;

3) Избор управних органа подружнице;

4) одређивање чланских доприноса и аванса;

5) питања и предлози.

Присутни филателисти примили су предложени дневни ред без икаквих примедба па се потом прешло на рад по тачкама дневног реда.

У управни одбор подружнице изабрани су другови: председник Корнел Ђура, служб. пов. ун. отс. СНО; потпредседник Пензеш Михајло, служб. „Сремаг-а“, благајник Деме Јошка, кројачки радник; чланови: Архангелски Евгеније, филат. публициста, Ленер Никола, свештеник, Хуњар Емил, свештеник, Чежек Вацлав, кројачки радник; Стојковић Борислав, ученик гимназије. У надзорни одбор су изабрани: Станковић Јоца, служб., Деме Јозефина, кројач. радн.; Стојковић Ђока, службеник „Сремаг-а“.

У суд части су изабрани: Косина Рајнхард, судија у пензији; Книдл Едо, свештеник; и Мокрачек Каролина, домаћица.

На скупштини је донета одлука о висини чланарине, која је саображена чланарини београдских друштава. Затим је ре-

шено, да се састанци чланова одржавају сваке недеље од 10—12 часова у просторији Синдикалног већа, која је бесплатно уступљена.

Скупштина је примила предлог друга Архангелског, да се сваке недеље, приликом састанка чланова, одржи научно предавање о филателији. Такође је примљен његов поклон разних марака у вредности од 500.—дин. По предлогу друга Архангелског је решено, да се у најскоријем времену одржи изложба, која би била уједно и смотра збирки чланова и стваран начин пропагирања филателије. Затим је изабран за делегата за скупштину СФС-а

друг Јован Фишер, а за његовог заменика друг Деме Јошка.

На скупштини је прочитан чланак од 25-годишњици филателистичког рада друга Евгенија Архангелског, који је објављен у савезном часопису „Филателиста“.

Подружница у Белој Цркви има сада 21 уписаног члана. Друг Милан Влаисављевић, делегат подружнице СФС-а у Вршцу, уписао се као потпомажући члан, уплативши унапред 15-месечну чланарину.

Сва пошта, која је намењена подружници, шаље се на адресу секретара: ЈОВАН ФИШЕР, службеник, БЕЛА ЦРКВА, Жарка Зрењанина 64.

П Р А В И Л А

На Филателистичкиот Сојуз на Н. Р. Македонија

I Име, печат, подрачје, седиште на Сојузот

Чл. 1

Име: Сојуз на филателистите на Македонија, печат округли со име на Сојузот а во средината монограм од вплетени иницијали од името на Сојузот МФ.

Подрачје-надлежност на Сојузот територија Н. Р. Македонија седиште Скопје.

II Задачи и средства

Чл. 2

Задаток на Сојузотие:

а) Да ги прибере филателистите на НР Македонија поради полесно набавување на марки и други поштенски вредносници, стручни и филателистички дела, листови, албуми и др. филателистички потреби.

б) Во земјата да пропагира стручно собирање на поштенски вредносници, унапредува и со тоа по олесни упознавањето на разни науки: географија, историја, историја на уметноста, и развивање на смисол за убавина, уредност, економија и штедња.

в) Да ги става на располагање своите стручни филателисти на Министерството на поштите по сите прашања за марки и други поштенски вредносници како и при оснивање и одржување на поштенскиот музеј и изложби.

Чл. 3

Сојузот ќе ги постигне своите определени задачи.

а) Со одржување на редовни састанци на филателистите,

б) Преку издавања на стручен лист, книги, брошури, каталози и разни други филателистички потреби.

в) Со соработка во други и страни филателистички часописи.

г) Преку одржување на предавања за филателијата.

д) Со соработка со филателистичката организација во ФНРЈ и во иностранство, а по согласност на бирото на филателијата при Министерството на поштите.

ђ) Преку приредување на земски и локални филателистички изложби.

е) Со организирање на размена марки меѓу членовите.

Чл. 4

Целокупната работа на Сојузот со иностранство, предвидена во член 2 и 3 на овие правила, ќе се одвива по напатствијата и со согласност на бирото за филателија при Министерството на поштите.

Чл. 5

Сојузот ќе добива материјални средства од членарина, доброволни прилози и чист принос од приредби.

III Членство

Чл. 6

Членови на Сојузот се: редовни, помагачи, добротвори, почесни, вонредни, привремени, дописни и омладинци.

Редовен член може да биде секое лице кое ужива граѓански права аксе бази со собирање поштенски марки и други поштенски вредносници и живее на подрачјето НР Македонија.

Член-помагач постанува оноа лице кое ужива граѓански права а унапред плати и даде обврска дека плаќа годишен износ од 15 месечни членарини на редовните членови.

Добротвор на Сојузот постанува оноа лице кое ужива граѓански права и плати за секогаш најмалку износ кој одговара на 15 годишна членарина на редовен член.

Почесното членство се доделува на лица кои стекнале нарочни заслуги за филателијата.

Вонредни членови можат да бидат страни поданици кои се настанети и живеат на подрачјето на НР Македонија.

Привремени членови можат да бидат филателисти од другите Народни Републики на ФНРЈ во кои не постоат филателистички организации, а ги уживат сите граѓански права.

Дописни членови можат да бидат филателисти од иностранство.

Членови омладинци можат да постанат неподнолетни лица од Н. Р. Македонија кои се бават со филателија, а навршиле 12 години живот.

Чл. 7

За приемот на членовите решава управниот одбор по поднесена писмена молба. Непримено лице има право на жалба на наредното главно собрание.

Во писмената молба треба секое лице да изјави дека ужива граѓанска права. Овај услов не се бара од вонредни и дописни членови.

Омладинци можат да се примат во членство врз основа на писмено одобрение на родителот или старателот.

Чл. 8

Членството престанува со доброволни испуштања, со смрт, со бришење или исклучување. Управниот Одбор може да го брише членот кој најдоцна осум дена пред главната скупштина не ја платил должната членарина или некое друго барање од Сојузот.

Управниот одбор ќе го исклучи членот кој со својата работа штети на интересите на Сојузот, кој изгубил граѓански права или за кого се докаже нечесно филателистичко постовање.

На избришаниот или исклучениот член управниот одбор може по негово барање да му издаде писмено образложение, против кое тој има право на жалба на наредното собрание.

Чл. 9

Членовите се должни да го чуваат угледот на филателистичкото движење, да работат во духот на овие правила, да го плаќаат уредно членскиот внос и да ги

извршуваат одлуките на друштвените органи; сите членови треба да ги посетуваат филателистичките состанци, да се служат со сојузните стручни книшки и да ги користат сите права кои произлегуваат од членство, а активно и пасивно право на глас уживаат само редовните и привремените членови во своите подружници и кои се избрани како делегати, полноважно да ја застапуваат својата подружница на собранието на Сојузот.

IV ОРГАНИ НА СОЈУЗОТ

Чл. 10

Органи на Сојузот се главното собрание, управата (управен и надзорен одбор) и чесниот суд.

Чл. 11

Редовно главно собрание се одржува еден пат годишно и тоа: во првото тримесечје секоја година, а го свикува управниот одбор најмалку месец дена пред закажениот ден, со објавување на дневниот ред и место каде ќе се одржи.

Собранието го сочинуваат делегати кои ги бираат подружниците од редовите на своето членство, и тоа за секои дваесет члена по еден делегат.

Собранието ги расправува извештаите на управниот одбор и на чесниот суд, одлучува за разрешницата на управата, за членскиот принос и жалби на поедини членови и подружници на Сојузот, бира нови органи на Сојузот; на предлог на управниот одбор, бира почесни членови и донесува заклучоци од сите останати прашања кои се на дневниот ред.

На собранието можат да поднесуваат предлози: управни одбор, надзорни одбор, чесниот суд, подружниците на Сојузот, поедини членови и тоа по писмен пат така да предлогот стигне на управниот одбор најдоцна 8 дена пред одржување на собранието.

Чл. 12

Вонредното собрание го свикува управниот одбор кога тој смета за потребно. Свикување на вонредно собрание може да побара и надзорниот одбор или најмалку една третина од редовните членови. Во овој случај управниот одбор е должен да го свика во рок од 20 дена од часот на применото барање, ако тоа не го направи, собранието ќе го повика надзорниот одбор.

Позивот на вонредната скупштина треба да се објави најдоцна петнаест дена пред одредениот ден со означено место и време на состанокот и дневниот ред.

Вонредното собрание расправува само по дневниот ред зашто е свикано.

Чл. 13

Редовните и вонредните собранија можат правилно да решаваат ако има присутни најмалку половина редовни членови. Заступените делегати со полномоштијата донесуваат закључок со проста векина; ако се гласовите поделат на еднаков број, ќе се смета дека предлогот не е усвоен. Ако собранието нема потребен форум, се одложува за еден час и потоа донесува закључоци без обзир на број присутни членови.

Чл. 14

Управниот одбор се состои од: претседател, потпретседател, два секретара, касиер, раководител на размената, раководител на омладинската секција, книжничар, и највеќе четири одборника.

Ако некој член отпадне, одборот ќе кооптира нов член. Одборот се бира на една година.

Најмалку три четвртини од сите членови на управниот одбор треба да се од постојани жители на седиштето на Сојузот. Седниците на управниот одбор се држат најмалку еден пат месечно. Одборот може полноважно да донесува, решенија, ако е присутна најмалку една половина од сите членови на одборот, а одлуките се донесуваат со проста векина на присутните членови; во случај да поделени гласови ќе се смета дека предлогот не е усвоен. Управниот одбор ги врши сите работи на Сојузот, ги одобрува и ги распушта подружниците, прима, брише и исклучува членови, и донесува потребни правилници во духот на овие правила.

Сојузот правилно се обврзува са потпишот на претседателот или неговиот заменик, секретарот, благајникот или нивните заменици.

Чл. 15

Надзорниот одбор се состои од претседател и четири члена. Тој ја врши целокупната контрола над работа, нарочно на новчаното послување на Сојузот и во таа цел ја прегледува работата најмалку еден пат годишно, а претседателот или од него одреден член може секогаш да присуствува на седниците на управниот одбор без право на глас. Надзорниот одбор се бира на една година. Ако кој од членовите на одборите отпадне, одборот ќе кооптира нов член. Најмалку од три члена на одборот мораат да бидат во самото седиште на Сојузот.

Чл. 16

Чесниот Суд се состои од претседател и четири члена који го бира главното собрание на една година.

Чесниот суд решава по споровите кои ќе настанат помеѓу членовите или по-

дружниците и Сојузната управа или помеѓу подружници меѓу себе. Кога на Чесниот суд се подаде писмена пријава, претседателот во рок од три дена ќе свика седница на судот за расправување на спорот и на истиот ќе ги повика сите членови на чесниот суд и странките кои се во спор.

Секоја странка има право да бара од судот да се еден член од седиштето отстрани и на негово место да предложи друг член на Сојузот. Во тој случај предложениот член на Сојузот има еднакви права како и изабрани членови на судот. Ако се бара отстранување на претседателот, на негово место довага најстариот по години од преостанатите четири члена на чесниот суд.

Ако кој член на чесниот суд отпадне, чесниот суд ќе кооптира нов член.

Против одлуките на чесниот суд може да се изјави жалба на главното собрание.

V ПОДРУЖНИЦИ

Чл. 17

Во местата со најмалку 20 редовни члена се формира подружница на Сојузот. Подружницата има правна способност, а се вика: подружница на Сојузот на филателисте на Н. Р. Македонија. Во едно место можат да бидат и повеќе подружници.

Подружниците работат во духот на овие правила и по директивите на управниот одбор на Сојузот.

Чл. 18

Задаток на подружницата е да работи на што поуспешно остварување на целта на Сојузот во своето место.

Чл. 19

Член на подружницата може да постане само оноа лице кое Сојузниот управни одбор по прими за член на Сојузот.

Чл. 20

Органи на подружницата се: годишното собрание, управата (управни и надзорни одбор) и чесниот суд.

Редовните собранија на подружниците се одржуваат еден пат годишно, а ги свикнува управниот одбор на најмалку 8 дена пред состанокот со објавување на двениот ред. Покрај останатото собранието на подружниците ја одредува и висината на посебни членски влогови за потребите на подружницата.

Вонредно собрание на подружниците може да свика и управниот одбор на Сојузот кога тој најде за потребно.

Управниот одбор се состои: од претседател, секретар, касиер, и 5 члена на одборот. Поголеми подружници можат да

имаат потпретседател како и заменик на секретарот и касиерот и књижничарот.

Подружниците зимаат обврска со потписот на претседателот, секретарот или касиерот. За нивните обврски Сојузот не одговара.

Надзорниот одбор на подружниците се состои од 3 члена. Чесниот суд се состои од 3 члена а ги решава споровите меѓу членовите и управата на подружницата, а и меѓу членовите.

Против одлуката на чесниот суд на подружницата има право на жалба на чесниот суд на Сојузот чија е одлука последна.

Во поглед на свизување на работата и стапките на главната скупштина на работат на управниот одбор и чесниот суд важат соотвените прописи на чл. 11, 12, 13, 14, 15 и 16 од овие правила во колку овие правила инаку не пропишуваат.

Чл. 21

Подружницата престанува да функционира ако нема потребен број членови, или ако управниот одбор на Сојузот је распушти.

Во друг случај последната управа на подружницата има право на жалба до главната скупштина на Сојузот која донесува конечна одлука, а во меѓувремето работата на управата на подружницата мирува, а интересите на членовите ги заступува Сојузот.

Во случај на престанок на подружницата, нејзината имовина превога во власништво на Сојузот.

Подружницата престанува и во случај ако това надлежната власт нареди.

VI ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРАВИЛАТА И ПРЕСТАНОК НА СОЈУЗОТ

Чл. 22

Сојузот престанува ако главната скупштина реши да се Сојузот распушти или ако това нареди надлежната власт.

Чл. 23

За применување на правилата потребно е дветретинско мнозинство на застапените членови, а за распуштање на Сојузот потребно е дветретинско мнозинство на сите членови на Сојузот.

Чл. 24

Во случај на распуштање на Сојузот неговата имовина ќе се предава на чување на Министерство на поштите ФНРЈ.

Министерство за внатрешни работи

Народна Република Македонија

бр. 2605

9 III 1950 година

Скопје

Министерство на внатрешни работи на Народна Република Македонија со реше-

ње бр. 2605 од 9 марта 1950 година го одобри оснивањето и работата на Сојузот на филателистите на народна република Македонија на основание овие правила.

Смрт на фашизмот - Слобода на народот!
Министерство на внатрешни работи
М.П.

Секретар,
Д. Стојчев, с. р.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКЕ ПРИРЕДБЕ

Филателистичка изложба града Сарајева

По одлуци Управног одбора сарајевске подружнице Савеза филателиста Босне и Херцеговине одржаваће се филателистичка изложба у Сарајеву од 28 новембра до 2 децембра ове године. На изложби је обавезан сваки члан и омладинац да изложи неки материјал. У ту сврху формиран је и технички одбор изложбе у који су ушли: инж. Чокић Раде, Милиновић Јосип, Покрајчић Божо, Харашлић Ибрахим, Мустафић Мехо и Деган Владо. — Комисија за оцјену и примање материјала изабрат ће се накнадно.

Подружница ће замолити од надлежних израду специјалног жига. Ј. Милинковић.

POŠILJKE SA TAKSENIM MARKAMA NE PODLEŽU KONTROLI

Član SFS-e drug D. B. Spajić zamolio nas je da objavimo sledeće:

Obaveštavaju se skupljači taksenih maraka, koji vrše razmenu istih sa svojim inostranim partnerima, da pošiljke sa taksenim markama upućene u inostranstvo ne podležu kontroli, niti se naredba o načinu filatelištičke razmene poštanskih maraka sa inostranstvom (objavljena u »Službenom listu FNRJ« broj 26 od 8 IV 1950) odnosi na tak-sene marke.

Kako pošte, međutim, takve pošiljke, pored jasnih propisa, odbijaju da preuzmu i otpreme u inostranstvo, to skupljači mogu i takve pošiljke slati preko preduzeća »Jugofilatelija« (Beograd, Palmotićeve ul. 2), koja će ih bez ikakve kontrole otpremati na označene adrese.

Ujedno se pozivaju svi skupljači taksenih maraka, koji su izvestili svoje inostrane korespodente, da im zamenu ne mogu poslati, pošto postoji zabrana izvoza ovih maraka, da ih odmah obaveste, da ne postoji nikakva zabrana izvoza i da se takve marke mogu slobodno slati u sve zemlje.

Skupljači čije su adrese registrovane u »FISCALISTU«, obavezni su da na primljene pošiljke odmah odgovore i regulišu svoje obaveze prema svojim partnerima od kojih su primili marke.

Po prednjem dobivena je saglasnost od strane »Jugofilatelije«.

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЧАСОПИСА

„Филателија“ — Загреб, орган Филателистичког савеза Хрватске у свом дво-броју 5—6. за мај и јуни 1950 год. доноси овај садржај: Изложба филателистичког савеза Хрватске; Звонимир Крелиус: Како смо уредили изложбу; Иван Јакопљич: Неке напомене техничкој организацији изложбе; Драган Њевак: После изложбе; Штампа о савезној изложби; Главна скупштина Филателистичког савеза Хрватске: Нова југословенска издања; Особине наших марака и целина; Нове марке; Амо тамо по филателији; Мато Шерић: Пригодне авијонске марке поводом III зрако-ловног слега у Руми; Обавештења Бироа за филателију; Из савезне управе; Разне вести.

У свом двоброју посвећена је нарочита пажња априлској изложби Филателистичког савеза Хрватске, о којој је остала филателистичка штампа већ рекла своју реч. Опширни извештаји о припремама, отварању, трајању успеху и техничкој организацији изложбе, претстављају једно не-требно упутство за приређивање филателистичких изложби. Савез филателиста Србије, који има свој изложбени одбор, са задатком да проучава могућности за при-ређивање изложби, требао би се кори-стити искуствима са загребачке изложбе, за коју је несумњиво утврђено да је успе-ла у сваком погледу.

„Филателија“ излази једанпут месечно, изузетно као двоброј, у Загребу, Медули-ћева 3. Претплата износи 200.— дина. 16-дишње. Б. М.

„РЕПУБЛИКА“ — Београд, политички недељни лист доноси у бројевима за месец јули 1950 год, у својој сталној филатели-стичкој рубрици овај садржај:

бр. 244 — Б. М. Особине наших ма-рака;

бр. 245 — Бор. Ст. Мрђа: Ново издање франко марака за зону Б-ВУЈА-СТТ; Нове књиге и листови: „Филателиста“ — Бео-град.

бр. 246 — Б. М. Наше нове марке: Ша-ховска слимпијада; Нови пригодни жи-товњ Шаховска слимпијада;

Б. М.

„IL FRANCOSOLLO“ — Милано, ита-лијански филателистички часопис, у свом 43 броју доноси између осталог и један опширнији чланак о нашим маркама, које је издала Војна управа југословенске ар-мије у зони Б-СТТ.

У уводном делу чланка се говори о тим маркама уопште, а затим о сваком издању посебно са свим потребним подацима, тако да су читаоци поменутог часописа врло добро обавештени о издањима зо-не Б. Б. М.

Нашим претплатницима

У прилогу овог броја шаљемо нашим претплатницима чековне уплатнице и мо-лимо све дужнике да одмах пошаљу за-осталу претплату, а оне претплатнике, ко-јима је претплата истекла, да је обнове. Важност уредног слања претплате је ве-лика, јер о томе зависи редовно излажење часописа, његово уређивање и квалита-тивно побољшавање, дакле у интересу је и самих претплатника и читаоца.

Оним претплатницима, који нису изми-рили своју претплату за прошлу годину, као и за прво полугодје ове године, бићемо присиљени обуставити слање часо-писа. Поред тога ради наплате дуга тра-жићемо интервенцију њихових друштава, као и самог Савеза. Ово тим пре, што је „Филателиста“ орган Савеза филателиста Србије, према којем чланови имају својих обавеза, а једна од тих је и плаћање претплате на часопис, а не само примање часописа.

Новац на име претплате, као и за све остале новчане обавезе према часо-пису, треба слати само и увек на наш те-кући рачун код Филијале Народне банке ФНРЈ у Београду бр. 104—903317.

И извесне подружнице СФС-а такође се неуредно односе према својим обавезама односно претплате. Подружницама смо упутили писма са преписима картона на којима се оне воде, а који показују тачно примање и плаћање часописа. Обзиром на полугодишњи обрачун финансиског посло-вања часописа, молимо све подружнице, да без икаквог одуговлачења поступе у духу послатих им писама, јер неуредне платише немају права да доведу у питање опстанак часописа на штету уредних.

Многи наши претплатници као и многе подружнице послале су новац на текући рачун СФС-а због чега књиговодство „Филателисте“ нема тачан преглед њихо-вих плаћања и дуговања. Сви такви прет-платници, као и подружнице треба да нас известе, када су и колико новца послали на тек. рачун СФС-а да би се новац мо-гао изузети из благајне СФС-а, и да их ми, без њихове кривице, не би сматрали лошим платишама.

Образовање правих и добрих филате-листа могуће је једино путем наше струч-не штампе, па овим истовремено апелујемо на све наше претплатнике и читаоце да пропагирају и заузимају се на ширењу на-шег часописа. Уредништво часописа се труди, да их кроз часопис увек обавести о свим филателистичким актуелностима и да им пружи сва потребна филателистичка упутства.

РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА

ФИЛАТЕЛИСТА ће доносити бесплатно адресе свих оних чланова Савеза, који желе да врше размену марака путем дописивања. Ради уштеде у простору, времену и писању, тражење, као и понуда марака и др. у замену изражаваће се према кључу скраћеница (ниже наведеном), у коме су државе и групе земаља и поштанских вредносница, жигова и др. означене бројевима. Кључ скраћеница је уста-

љен, тако да ће увек исти број означавати увек исту државу и др., а излазиће редовно у сваком броју ФИЛАТЕЛИСТЕ са адресама мењача. Адреса ће се донети само једанпут, а поновиће се само у случају промене било саме адресе, било подручја размене. Партнери ће сами путем писама међусобно регулисати, какве ће марке (нове или поништене) мењати, као и све остало у вези са том разменом.

КЉУЧ СКРАЋЕНИЦА

А. — ПОНУДА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

Б. — ТРАЖЊА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жи-

гов; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

В. — КАТАЛОШКА БАЗА: 1) Ивер; 2) Цуиштајн; 3) Скот; 4) Гибонс; 5) Михел; 6) Домаћи каталози.

АДРЕСЕ МЕЊАЧА:

22) СЕРГЕЈ МАНЖЕЛЕЈ. БЕОГРАД И Стевана Сремца бр.9:

А — 1, 47.

Б — 1, само 46 „црног оквира“.

В — споразумно.

23) Д. МАНДИЋ. Врбас Н. Ф. 68:

А — 1, 2, 4, 8, 11, 13, 17—19, 26—28; 32 и 37.

Б — 1, 32, 44.

В — 6 и споразумно.

24) ВЛАДИМИР ПРОХОРОВ. Т. Ужиче, Д. Вишића ул. бр. 2:

А — 2, 3, 8, 43, 44.

Б — 1, 13.

25) АЛФРЕД ЈАНЗЕКОВИЋ. Земун, Матије Гупца ул. бр. 28/1:

А — 1, 26 и UPU из свих земаља.

Б — 1, 26, 44, 4 и UPU из свих земаља.

В — 2 или споразумно.

26) НИКОЛА СТЕФАНОВИЋ. Београд, Генерала Жданова ул. бр. 1:

А — 1, 8, 18. UPU из целог света.

Б — 1 и UPU из целог света.

В — 1, 2.